

Keelekümbluskeskus:

kolme

aasta

Immersion Centre:

Three

jagu

saavutusi

Years of

Accomplishment

2003

"It has been my good fortune to visit an immersion classroom. There, I discovered a means of instruction that not only develops language knowledge, but reflects care and love for children of different nationalities, as well as for their languages and cultures. In that classroom, I saw the joy of learning and a sparkle in the eyes of the children. I believe these children will grow up to be good Estonian citizens. That will be our joint triumph."

- Arnold Rüütel

President of the Republic of Estonia

"Mul oli õnn külastada kord keelekümbusklassi. Avastasin seal õppevormi, mis peale keeleoskuse pakub ka hoolimist ja armastust - nii teisest rahvusest inimese kui ka tema keele ja kultuuri vastu. Nägin keelekümbusklassis siirast õppimislusti ja sära laste silmis. Usun, et neist lastest sirguvad head Eesti kodanikud. Ja see on meie ühine võit."

- Arnold Rüütel

Eesti Vabariigi President

**KEELEKÜMBLUSKESKUS:
KOLME AASTA JAGU SAAVUTUSI**

**ESTONIAN LANGUAGE IMMERSION CENTRE:
THREE YEARS OF ACCOMPLISHMENT**

4	Eessõna	5	Foreword
6	Haridus- ja Teadusministeeriumi kantsleri tervitus	7	A Message from the Secretary General of the Ministry of Education and Research
8	Keelekümbaluskeskus	9	The Immersion Centre
10	Juhtiv töörühm	11	The Leadership Team
12	Koostööpartnerid	13	Partnerships
16	Keelekümblusprogrammi ajalugu	17	History of the Immersion Program
22	Keelekümblus Eestis	23	Immersion in Estonia
28	Saavutused	29	Achievements
32	Keelekümblus kooli poolt vaadatuna	33	Immersion Viewed from the Field
42	Keelekümblusõpilaste õpitulemused ja lapsevanemate hoiakud keelekümblusprogrammi suhtes	43	Research on Student Achievement and Parental Attitudes
50	Saadud kogemused ja järgnevad sammud	51	Lessons Learned
54	Strateegilised kaalutlused	55	Strategic Considerations

Eessõna

4

Oktoober 2003

Eesti Keelekümbuskeskuse teine avalik aruanne kirjeldab Keelekümbuskeskuse loomise lähte-kohti ning eesmärke, käsitleb üksikasjalikult, mida on keelekümbusprogrammi rakendamisel saavutatud pärast keskuse ametlikku avamist 2000. aasta oktoobris, annab ülevaate tehtud teadustööst ning piiritleb Keelekümbuskeskuse praegused ja tulevased ülesanded.

Keelekümbuskeskuse ülesanne on toetada vabatahtliku eesti keele kümbusprogrammi käivitamist ja arendamist Eesti vene õppekeelega koolides. Keelekümbuskeskus jätkab tööd planeerimismudelite, õppematerjalide ja hindamisvahendite väljatöötamisel ning teabevahetuse korraldamisel programmi rakendavate koolide ja teiste programmisse osalejate vahel. Keelekümbuskeskus hoolitseb jätkuvalt ka üha laiemma koolitajate võrgu väljaarendamise ja mitmesuguste koolitusmaterjalide koostamise eest.

Keelekümbuskeskuse põhieesmärk on toetada üht Eesti valitsuse peamist pikajalist kava – mitte-eestlaste lõimumist riigi sotsiaalses, poliitilises ja majanduselus, säilitades samas nende emakeeleoskuse.

Keelekümbuskeskuse ees on töösine ülesanne. Teiste riikide kogemused on näidanud, et programmile tugeva aluse loomine on tõhusa ja liigsete kulutusteta töö vältimatu eeltingimus. Siinne aruanne annab ülevaate sellest, mida keskus on möödunud kolme õppeaasta välitel saavutanud. Olulised valdkonnad on: õppematerjalide koostamine, katsetamine ning täiendamine; asjatundlike õpetajate ja koolijuhtide väljaõpetamine; uute koolide kaasahaaramine programmi, kaasa arvatud uus võimalus liituda varase või hilise keelekümbuse programmiga; laste õpiedukuse ja vanemate hoiakute uurimine ning partnerlussuhete edendamine Eestis ja raja taga.

Meie senine edu oleks olematu Eesti pedagoogide ja haridusuhtide töö ja pühendumiseta ning Eesti rahvusvaheliste partnerite ajakohase abita. Aruanne märgib tänuga Kanada valitsuse, Toronto Koolivalitsuse, Euroopa Nõukogu, Soome Kooliameti ja Vaasa Ülikooli tähelepanuväärset osa programmi elluviimisel. Samuti võlgneme tänu oma uutele partneritele – Pharele ning Madalmaade ja Ameerika Ühendriikide saatkondadele. Aruandes käsitletakse ka uusi suundi, nagu programmi alustamine lasteaias varasema esimese klassi asemel ning 6. klassis algav hililine keelekümbusprogramm, mis käivitus 2003. aasta septembris. Lisaks sellele kirjeldatakse programmi tulevikku ning tuuakse välja võimalikud probleemid ja strateegilised kaalutlused, mida peaks arvesse võtma.

Keelekümbuskeskus vaatab rahuloluga tagasi möödunud kolmele õppeaastale ja astub tulevikule vastu, uskudes kindlalt oma võimesse teha edukat koostööd paljude partneritega ning täita oma ülesannet – aidata õpilastel, kes ei valda eesti keelt, omandada edukaks toimetulekuks tarvilik keeleoskus ning vajalikud teadmised.

Foreword

October, 2003

In this, its second public report, the Estonian Language Immersion Centre describes its origins and objectives, details its achievements subsequent to its official opening in October, 2000, provides a cumulative overview of research results, and outlines the challenges the Centre must meet today and in the future.

The mandate of the Immersion Centre is to facilitate the establishment and further development of a voluntary Estonian-language immersion program in Russian-language schools. The Immersion Centre continues to work to help develop planning models, teaching materials, evaluation instruments and vehicles for sharing knowledge among participating schools and other stakeholders. It also continues to develop an ever-expanding network of trainers and an impressive repertoire of training materials.

The Immersion Centre's ultimate purpose is to support the Estonian government in meeting one of its key long-term objectives, i.e., the social, political and economic integration of minorities, while helping to support the retention of first language knowledge.

The Immersion Centre must deliver on a significant mandate. As the experience of other countries has shown, it is critically important to build a solid foundation in order to achieve the objectives of such a mandate in an efficient and cost-effective manner. This Report reviews the Immersion Centre's achievements over the past three academic years: the creation, piloting and honing of teaching materials; the transfer of skills to a fine cadre of teachers and administrators; the expansion of the program to new schools, including new options for earlier and later entry into the program; the evaluation of parental attitudes and student achievement; and the fostering of partnerships within Estonia and abroad.

Our success to date is a direct reflection of the dedication and hard work of Estonian educators and administrators and the timely support of Estonia's international partners. The Report acknowledges the ongoing pivotal role of the Canadian government, the Toronto District School Board, the Council of Europe, the Finnish National Board of Education and Vaasa University. In addition, it recognizes the assistance of its new partners, PHARE and the embassies of the Netherlands and the United States. The Report also highlights new initiatives such as a kindergarten, rather than the current grade one start, as well as a late immersion program, commencing in grade 6 in September, 2003. Further, the Report describes the program's future and details potential challenges and strategic considerations that will need to be taken into account.

The Immersion Centre looks back over its first three academic years with pride, and looks forward to the years to come with confidence in its ability to continue to work with its many partners to fulfil its role in helping non-Estonian-speaking students gain the language and academic skills required for success.

Haridus- ja Teadusministeeriumi kantsleri tervitus

6

Viimase kolme aasta jooksul olen rõõmuga jälginud, kuidas eesti keele kümlusprogramm on tuult tiibadesse kogunud. See programm pakub eesti keelt mitterääkivatele lastele kõige tõhusamaid võimalusi riigikeele kõrgetasemeliseks omadamiseks. Eesti keele oskus on oluline nende laste edaspidisel haridusteval ja hiljem tööturul läbilöömiseks. Ilma hea suulise ja kirjaliku eesti keele oskusega on täiskasvanuna raske täisväärtuslikult osaleda riigi ühiskondlikus elus.

Haridus- ja Teadusministeerium toetab keelekümlusprogrammi nii nõu kui ka jõuga. Oleme endale teadvustanud, kui tähtis see programm on, ning oleme jätk-järgult suurendanud sellele riigi eelarvest tehtavaid iga-aastasi eraldiisi.

Varase kümlusprogrammi edukus on silmanähtav. Kolmanda klassi lõpetanud laste eesti keele oskus väärrib juba tähelepanu. Lapsevanemad on tulemustega väga rahul ja on üksmeelselt väljendanud oma toetust programmile. Varase kümlusprogrammi edu on meid sedavõrd julgustanud, et 2003. aasta septembris käivitasime hilise kümluse programmi, mis algab kuuendast klassist.

On tundud töde, et iga haridusprogrammi kvaliteet oleneb kõigepealt nende koolide oskustest, pühendumisest ja panusest, kellele on usaldatud rakendada teoria praktikasse. Keelekümlusprogramm on selles mõttes väga õnnelikus olukorras. Kõigi osalevate koolide juhtkonnad on loonud kümlusprogrammi arenguks väga soodsat keskkonna. Sellise igakülgse toetuse näjal suudavad kümlusprogrammi õpetajad, kes on vaieldamatult töökad ja andekad professionaalid, saavutada väljapaistvaid tulemusi. Kõik, kes neid koole külalastavad, võivad selles oma silmaga veenduda.

Keelekümlusprogrammi edukus ei oleks möeldav ilma meie kahe suurepärase partneri toetusega, need on Kanada Rahvusvahelise Arengu Agentuur ja Toronto Koolivalitsus. Oleme tänu võlgu ka Euroopa Nõukogule, Soome Kooliametile, Phare programmile ning Madalmaade ja Ameerika Ühendriikide saatkondadele. Täname südamest kõiki oma partnereid nende helde abi ja erakordse toetuse eest.

Lõpetuseks tahaksin tänada Keelekümluskeskuse juhti ja personali, kelle suurepärase töö tulemusena on keskus muutunud kümlusprogrammi edukuse tuiksooneks. Keskuse kolme aasta tegevuse tulemusi võib pidada erakordseks. Keskus on muutunud haridusprogrammi eduka juhtimise musternäidiseks. Soovin keskusele jõudu ja jaksu edaspidiseks tööks ning uusi väljapaistvaid saavutusi selle eluliselt tähtsa ja eduka programmi juhtimisel.

Peep Ratas

kantsler

A Message from the Secretary General of the Ministry of Education and Research

7

It has been my distinct pleasure, over the course of the past three years, to watch Estonia's language immersion program grow steadily stronger and more self-confident. It is proving itself to be most effective in responding to the county's pressing need to afford the children of its non-Estonian-speaking population the opportunity to develop high-level skills in the national language. This is essential as they prepare themselves for further study or the world of work. Without a superior degree of oral and written competence in Estonian, the national language, these future adults will find it difficult to participate fully in the national life of the country.

The Estonian Ministry of Education and Research is committed to the language immersion program and supports it in both word and deed. We are keenly aware of its value and have, each year, continued to increase the financial resources allotted to it.

The early immersion program is an undisputed success. The children who have just completed grade three display a remarkable facility in their new language. The parents, for their part, continue to express their virtually unequivocal appreciation and support of the program. Early immersion has, indeed, proven so successful that we have, in September 2003, implemented a late immersion program beginning in grade six.

It is a truism that the quality of any educational program depends ultimately on the skill, dedication and commitment of the schools who are charged with the critical task of translating theory into practice. In this regard, the language immersion program is blessed. In each school, the senior administrative staff has committed itself to creating an optimal environment in which immersion can thrive. This has both allowed and encouraged immersion teachers, an exceptionally hard-working and talented group of professionals, to achieve the outstanding results one observes when visiting their classrooms.

The success story that is immersion would not have been possible without our two key partners, the Canadian International Development Agency and the Toronto District School Board. We are also indebted to the Council of Europe, the Finnish National Board of Education, PHARE, as well as the embassies of the Netherlands and the United States. To all of these partners we offer our heartfelt thanks for their willing generosity and their exemplary cooperation.

I should, in conclusion, like to proffer a very special word of commendation to the Immersion Centre. Under its superb management, it has evolved as the nerve centre and focal point of the immersion program. What it has succeeded in accomplishing in three short years is truly phenomenal. It is recognized widely as a role model for highly effective and efficient program management. I wish the Centre well as it continues to fulfil its important mandate and provide outstanding leadership to this highly successful and vital program.

Peep Ratas

Secretary General

Keelekümbluskeskus

8

Keelekümbluskeskus, mis avas ametlikult uksed 2. oktoobril 2000. aastal, on üleriigilist keelekümbusalast tegevust juhtiv asutus. Laia kaastöötajate ringi abil koordineerib Keelekümbluskeskus riikliku keelekümblusprogrammi tööd.

Keelekümbluskeskuse tegevuse aluseks on haridus- ja teadusministri¹ käskkiri.

ÜLESANDED

- keelekümblusprogrammide õpetajate, õppejõudude ning kooli- ja haridusuhtide koolitus;
- õpetajatele ja koolijuhtidele mõeldud koolitusmaterjalide koostamine ja väljaandmine;
- õppematerjalide koostamine ja väljaandmine;
- laia kaastöötajate ringi loomist tagava strateegia arendamine ja rakendamine;
- riiklikul õppekaval tagineva keelekümbusspetsiifilise õppekava väljatöötamine;
- programmialaste teadusuuringute laiendamine ning kogemuste vahetamine kodu- ja välismaa ülikoolidega;
- keelekümblusprogrammi laiendamise kavandamine ja koordineerimine.

PROGRAMMI JUHTIMINE

Keelekümbluskeskus töötab Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse järelevalve all. Keelekümbluskeskus tegutseb põhimääruse alusel ning annab programmi rakendamisest aru oma nõukogule.

Nõukogu koosseisu kuulub kümme liiget, teiste hulgas Haridus- ja Teadusministeeriumi, rahvusvaheliste partnerite ning kohalike omavalitsuste esindajad. Liikmed nimetab haridus- ja teadusminister neljaks aastaks. Nõukogu eesistuja on Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja.

Nõukogu nimetab ametisse Keelekümbluskeskuse juhataja, kontrollib Keelekümbluskeskuse tööd, kinnitab plaanid, aruanded, eelarve ja strateegilised suunad. Nõukogu tuleb kokku vähemalt kolm korda aastas, et anda hinnang Keelekümbluskeskuse tööl.

Integratsiooni Sihtasutus vastutab Keelekümbluskeskuse finantsjuhtimise eest. Integratsiooni Sihtasutus annab Keelekümbluskeskusele vajaliku juridilise raamistikku ning allkirjastab Keelekümbluskeskuse nimel sõlmitud kokkulepped.

"Estonia must be the kind of place on the planet where everyone understands and comprehends one another.

Language is the tool that will allow this to happen. Having been convinced of the success of language immersion, I have become a strong supporter of this teaching method. If learning a language is not a stressful chore, but instead an enjoyable way to expand one's horizons, and if it also in reality leads to good results, what else could a soul hope for?

More power to you in your work!"

*– Paul-Eerik Rummo
Minister of Ethnic Affairs*

¹ Kuni 01.01.2003 haridusminister

The Immersion Centre

9

The Immersion Centre, which officially opened its doors on October 2, 2000, is the focal point for immersion activities nationally. The Centre works with a wide range of stakeholders to co-ordinate the national immersion program.

The Centre was created based on a directive of the Minister of Education and Research¹.

MANDATE

- the training of teachers, teacher trainers, education officials and managers of immersion programs;
- the development and production of teacher and education manager training materials;
- the development and production of teaching materials;
- the development and implementation of strategies to involve a wide range of stakeholders;
- the development of immersion-specific curricula within the framework of the national school curriculum;
- the development of a research base and academic links with local and foreign universities;
- the planning and co-ordination of the expansion of the immersion program.

MANAGEMENT

The Immersion Centre is under the supervision of the Estonian Ministry of Education and Research and of the Integration Foundation. The Centre operates based on statutes and reports directly to its Steering Committee.

The 10-member Steering Committee is comprised of the major stakeholders, including the Ministry of Education and Research, foreign partners and local government officials. Members are appointed by the Minister of Education and Research for a four-year term. The Committee is chaired by a representative of the Ministry of Education and Research.

The Steering Committee appoints the Estonian manager of the Immersion Centre and supervises its work. It also approves plans, reports, budgets and strategic directions. The Committee meets a minimum of three times a year to evaluate the work of the Centre.

The Integration Foundation is responsible for the financial management of the Centre. It provides the necessary legal framework and signs contracts on behalf of the Centre.

"Eesti peab olema selline paik maa peal, kus kõik inimesed üksteisest aru saavad ja üksteist mõistavad. Keel on vahendiks, mis seda võimaldab. Ise veendudes, kui edukas õppemeetod keelekümblus on, olen muutunud selle õppoviisi tugevaks pooldajaks. Kui keeleõpe ei ole stressitektiav katsumus, vaid lahe võimalus oma maailmapildi avardamiseks, ning kui see annab ka häid realseid tulemusi, mida siis muud võib hing veel tahta.

Jõudu tööle!"

*- Paul-Eerik Rummo
rahvastikuminister*

¹ Prior to 01 January 2003 Minister of Education

Juhtiv töörühm

10

EPP REBANE – Keelekümbuskeskuse nõukogu eesistuja

Epp Rebane on hariduselt eesti filoloog, töötab alates 1996. aastast Haridus- ja Teadusministeeriumis. Ta oli viis aastat üldhariduse osakonna juhataja ja on praegu hariduspoliitika nõunik. Alates 1999. aastast, mil keskust looma hakati, on ta oma juhtimisalaste nõuannete ja toetusega aidanud rakendada ministeeriumi poliitikat.

IRENE KÄOSAAR – programmide juht

Ametilt keeleõpetaja, töötab Irene Käosaar alates 1999. aasta juulist Haridus- ja Teadusministeeriumi alluvuses keelekümbusprogrammi juhina. Tema tööülesannete hulka kuuluvad programmi üldine juhtimine, suhtlemine programmisse osalejate ja üldsusega ning õpetajate koolitus.

PEETER MEHISTO – Kanada-poolne projektijuht/nõunik

Peeter Mehisto, Kanada eestlane, on suurte juhtimis- ja keeleõppe kogemustega spetsialist. Viimased kolm aastat on ta olnud Keelekümbuskeskuse Kanada-poolne projektijuht, kelle ülesandeks on toetada keelekümbusprogrammi rakendamist Eesti vene õppekeelega koolides.

ROBERT McCONNELL – projekti Kanada-poolne koordinaator

Toronto Koolivalitsuse (TDSB) võrkeelte osakonna endine juhataja Robert McConnell on paljude õpikute ja muude raamatute autor. Tema ülesandeks on toetada Keelekümbuskeskuse töötajaid ja osutada Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumile abi keelekümbusprogrammi elluviimisel.

KAI VÖLLI – õppevara arendusjuht

Alates 1990. aastate esimesest poolest, töötades Riigi Kooliametis ning Haridusministeeriumis, on Kai Völli olnud tegev Eesti hariduspoliitika ja -süsteemi kujundamisel. Ta on koolitanud õpetajaid, koostanud õpikuid ning õppe-ja juhendmaterjale.

Praegu juhib hilise keelekümbuse õppematerjalide väljatöötamist ning nõustab keskust paljudes haridusvaldkonna küsimustes.

EVÍ MÖTTUS – koolitusjuht

Hariduselt psühholoog, on Evi Möttus lugenud mitmes körgkoolis personalijuhtimise alaseid loenguid, samuti on ta juhitnud kriisinõustamiskeskust. Keelekümbuskeskuse täienduskoolituse juhina aitab ta kujundada asutuse personali ja põhipartnerite koolituspoliitikat, -strateegiat ja -programme.

SVETLANA BELOVA – lasteaedade keelekümbusprogrammi juht

Svetlana Belova on endine õpetaja, kes on aastaid töötanud õpetajate koolitajana, sh kuus aastat "Hea alguse" programmis. "Hea alguse" programm toetab lapsekeskset haridust. Praegu juhib keelekümbusprogrammi rakendamist lasteaedades.

The Leadership Team

11

EPP REBANE – Chair of the Immersion Centre’s Steering Committee

A specialist in Estonian philology, Epp Rebane has been working since 1996 at the Estonian Ministry of Education and Research. For five years she was Head of the General Education Department and is currently engaged as an education policy adviser. Since its inception in 1999, she has provided vital advice and support to the Centre in implementing ministry policy.

IRENE KĀOSAAR – Estonian Program Manager

A career language educator, Irene Kāosaar has been, since July 1999, in the employ of the Estonian Ministry of Education and Research as Manager of the language immersion program. Her role includes general management of the program, coordination of communication between all partners in the program, and teacher training.

PEETER MEHISTO – Canadian Project Manager

An Estonian-Canadian, Peeter Mehisto is a highly experienced specialist in management, as well as in language teaching and learning. For the past three years, he has been Canadian Program Manager in the Immersion Centre, providing guidance, leadership and support in implementing the Estonian immersion program in Russian-language schools.

ROBERT McCONNELL – Canadian Project Co-ordinator

A former Co-ordinator of Modern Languages with the Toronto District School Board (TDSB), Robert McConnell is the author of numerous books in the field of modern languages. His role is to support the staff of the Immersion Centre and provide assistance to the Estonian Ministry of Education and Research in the implementation of this initiative.

KAI VÖLLI – Manager –Teaching Materials Development

Since the early 1990s, as an employee of the State School Board and the Ministry of Education, Kai Völli has helped shape education policy and the current basic education system in Estonia. She has trained teachers, as well as authored textbooks and other teaching materials and guides. She currently heads the development of teaching materials for the late immersion program and advises the Centre on a wide range of educational issues.

EVI MÖTTUS – Manager – Training

Evi Möttus holds a degree in psychology, has lectured on Human Resources Management at a number of universities, and has also headed a family psychology counselling centre. As the Centre’s training manager, she plays a leading role in shaping the training policies, strategies and programs for the Centre’s staff and key partners.

SVETLANA BELOVA – Kindergarten Immersion Program Manager

Svetlana Belova is a former language teacher who has worked for years as a teacher trainer. She delivered training for six years within the framework of the Head-Start Program which focuses on building child-centred education programs. As the Centre’s kindergarten program manager, she is leading the introduction of immersion at the kindergarten level.

Koostööpartnerid

PÖHIPARTNERID

Haridus- ja Teadusministeerium

- peamine rahastaja, kannab hoolt programmi juhtimise eest

Rahvastikuministri Büroo

- integratsioonipoliitika peamine kujundaja Eestis

Integratsiooni Sihtasutus

- riikliku integratsioonipoliitika elluviija, teeb Keelekümbuskeskuse õigustoiminguid

Tartu Ülikool

- programmialaste teadusuuringute läbivija

Tartu Ülikooli Narva Kolledž

- tulevaste keelekümbusõpetajate kasvataja

Kohalikud omavalitsused

- annavad moraalset ja majanduslikku tuge

Venekeelse koolide õpetajad ja koolijuhid

- keelekümbusprogrammi teostajad

Vene päritolu õpilased ja lapsevanemad

- sihtgrupp

Teised integratsiooni- ja/või keeleõppeprojektid

- eksperdid, kes võivad aidata programmi planeerida ja topeltnööd välida

Keelekümbuskeskus avaldab tänu oma koostööpartneritele, kelle kaasabi ja toetust võib pidada programmi edukuse aluseks.

EESTI

Haridus- ja Teadusministeerium kannab põhilist vastutust keelekümbusprogrammi elluviiimise eest. Haridus- ja Teadusministeeriumi toetus programmile on viimaste aastate jooksul pidevalt kasvanud, samuti on ministeerium programmi suurim rahastaja.

Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus (edaspidi Integratsiooni Sihtasutus) osutab Keelekümbuskeskusele abi programmi finantsjuhtimisel ja jagab kogemusi õppevara arendamiseks. Integratsiooni Sihtasutus toetab otsust rakendada keelekümbusmetoodikat ka lasteariarühmades.

Tartu Ülikooli Narva Kolledž pakub ettevalmistusprogrammi tulevastele keelekümbusõpetajatele. Tartu Ülikooli teadlased teevad uirimistööd, mis käsitleb vanemate hoiakuid ja nende keelekümbusprogrammis osalevate laste edasijöudmist nii eesti ja vene keeltes kui ka teistes õppeainetes.

Rahvastikuministri Büroo on toetanud keelekümbusprogrammi ning andnud oma panuse selle tutvustamiseks. Keelekümbuskeskus on teinud ministri kantseleiga koostööd vähemusrahvuste integratsiooni käitleva riikliku programmi väljatöötamisel.

Koostöö Kohtla-Järve, Narva, Tallinna ja Valga linnavalitsuste ning Ida-Viru Maavalitsusega on aidanud Keelekümbuskeskusele paremini mõista kohalikke vajadusi. Samuti on omavalitsused leidnud võimalusi programmi rahastamiseks.

KANADA

Kanada Rahvusvahelise Arengu Agentuur (CIDA) ja Toronto Koolivalitsus on osutanud igakülgset abi keelekümbusprojekti käivitamisel ja Keelekümbuskeskuse ellukutsumisel. CIDA on Toronto Koolivalitsuse kaudu toetanud Keelekümbuskeskuse sisseseadmist, arvutite ja kontoritarvete ostmist, aidanud välja töötada õppe- ja koolitusmaterjale ning korraldada õpetajate väljaõpet. CIDA ja Toronto Koolivalitsus on olnud väga paindlikud ja usaldusväärised koostööpartnerid.

Juba nimetatud Kanada partnerite kõrval osutas keelekümbuse tutvustamisel ja selle rakendamise vajalikkuse selgitamisel abi Ottawa Rotary Klubi CIDA toetusel.

Ontario Haridusministeerium on vastu võtnud mitu kümbusprogrammiga seotud Eesti delegatsiooni ning jaganud teadmisi haridussüsteemide juhtimisest. Ontario Täiendusõppé, Kolledžite ja Ülikoolide Ministeerium on koostöös Toronto Koolivalitsuse, Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumi, Rahvastikuministri Büroo ja Keelekümbuskeskusega jaganud oma kogemusi tulemusjuhtimisest ning aidanud tõhustada programmi "Integratsioon Eesti ühiskonnas 2000–2007" väljatöötamist.

Kanada saatkond Riias on rahastanud kümneosalise TV dokumentaalseriaali valmimist, mis kajastab keelekümbusõpilaste ja nende perede elu.

Partnerships

The Immersion Centre is grateful to its partners. It values their contribution and recognises that their support has been central to the success of the program.

ESTONIA

The Ministry of Education and Research, which carries ultimate responsibility for the immersion program and Centre, has steadily increased its commitment over the past years. Its financial contribution to the program is the largest among all partners.

The Integration Foundation, which assists in facilitating the financial management of the Immersion Centre, also shares its experience in the field of materials development. It is supporting the introduction of the immersion program at the kindergarten level.

Tartu University's Narva College is offering a pre-service program for future immersion teachers. Tartu University staff are also spearheading the research project which is evaluating both student success in the immersion program, as well as parental attitudes.

The Office of the Minister for Ethnic Affairs has continued to support and raise awareness about the program. The Immersion Centre has also co-operated with the Minister's Office in the development of a National Action Plan for the integration of minorities.

The cities of Kohtla-Järve, Narva, Tallinn and Valga have all helped the Centre to better understand local needs. Furthermore, they have all found additional funds to support the program. The Ida-Viru County Government has done the same.

CANADA

The Canadian International Development Agency (CIDA) and the Toronto District School Board have been instrumental in helping to launch the immersion program and to bring the Immersion Centre into being. CIDA, through the TDSB, has made it possible to renovate office space, to purchase computer and other necessary office equipment, to develop teaching and training materials and to provide training. CIDA and the TDSB have proven to be flexible and reliable partners.

In advance of the above-mentioned Canadian involvement, the Rotary Club of Ottawa, also supported by CIDA, played an important role. It assisted the Estonian Ministry of Education in better understanding the immersion approach to language instruction and the implications of establishing immersion programs.

The Ontario Ministry of Education has received several Estonian delegations interested in immersion and has also shared with them its expertise in managing education systems. The Ontario Ministry of Training, Colleges and Universities has worked with the Estonian Ministry of Education and Research, the Office of the Minister for Ethnic Affairs, the TDSB and the Immersion Centre to share expertise in results based management. This has contributed to the development of a more effective National Action Plan for the integration of minorities.

The Canadian Embassy in Riga has funded the development of a ten-part reality television show depicting the lives of immersion students and their families.

13

KEY STAKEHOLDERS

Estonian Ministry of Education and Research

- chief sponsor and provider of leadership

Office of the Minister for Ethnic Affairs

- chief architect of integration policy in Estonia

Integration Foundation

- implementer of national integration policy and provider of Centre's legal framework

Tartu University

- co-ordinator of program-related research

Narva College - Tartu University

- trainer of future immersion teachers

Local Governments

- providers of moral and financial support

Teachers and Administrators of Russian-language Schools

- the educators who deliver the immersion program

Russian-speaking Parents and Students

- the community we are working to serve

Other Integration and/or Language Projects

- experts in the field who can help in planning and avoiding duplication

Koostööpartnerid

14

EUROOPA NÕUKOGU

Euroopa Nõukogu toetusel korraldati õpetajatele mõeldud keelekümblusseminar. Keelekümbluskeskuse aidati valmistuda uurimistööks, mis käsiteb õpilaste edasijõudmist programmi raames. Euroopa Nõukogu nõuandeid on kasutatud ka keelekümblusõpetajatele ja haridusjuhtidele mõeldud käsiraamatu koostamisel.

SOOME

Soome Kooliamet

– programmi Soome-poolne rahastaja

Vaasa Ülikool

– asutus, mille kaudu Soome programmis osales

Kanada Rahvusvahelise Arengu Agentuur (CIDA)

– programmi Kanada-poolne rahastaja

Toronto Koolivalitsus (TDSB)

– asutus, mille kaudu Kanada programmis osaleb

Madalmaade saatkond

– Keelekümbluskeskuse kodulehekülje ja avalike suhete plaani koostamise rahastaja

Ameerika Ühendriikide saatkond

– lasteaedadele mõeldud õppematerjali rahastaja

Euroopa Liidu Phare programm

– põhilise hilise keelekümbluse laienemise rahastaja

MADALMAAD

Madalmaade saatkond on toetanud Keelekümbluskeskuse kolmekeelse kodulehekülje loomist ning rahastanud keskuse avalike suhete plaani ja mitmete üldsust teavitavate trükiste väljatöötamist.

AMEERIKA ÜHENDRIIGID

Ameerika Ühendriikide saatkond on rahastanud kõikidele Eesti venekeelsetele lasteaedadele eesti keele õpetamiseks mõeldud õppevalmiste koostamist.

EUROOPA LIIT

Euroopa Liidu Phare programm toetab hilise keelekümbluse programmi juurutamist veel 15 koolis. Rahastatakse ka õppematerjalide ostu kahekümnele kooliraamatukogule.

Keelekümbluskeskus:

kolme aasta jagu saavutusi

Partnerships

15

THE COUNCIL OF EUROPE

The Council of Europe supported a seminar on immersion education and helped the Immersion Centre lay the groundwork for researching student progress in the program. The Council also assisted the Centre in determining what should be included in a handbook for teachers and administrators of immersion programs.

FINLAND

The Finnish National Board of Education, through Vaasa University, has provided the Centre with significant training both in Finland and in Estonia. Finland has sought to work closely with its Estonian and Canadian counterparts. As a valued partner, Finland is now supporting the introduction of immersion at the kindergarten level.

THE NETHERLANDS

The Embassy of the Netherlands has assisted the Immersion Centre in developing its trilingual website. It has also funded the development of the Centre's communications plan and several public relations publications.

THE UNITED STATES OF AMERICA

The American Embassy in Tallinn has funded the development of Estonian-language teaching materials for all Russian-language kindergartens in Estonia.

THE EUROPEAN UNION

The EU's Phare program is supporting the expansion of the late immersion program into 15 additional schools. It is also funding the purchase of learning resources for 20 school libraries.

Finnish National Board of Education

– chief Finnish source of funding

Vaasa University

– the body that facilitates and/or delivers Finnish support

Canadian International Development Agency (CIDA)

– chief Canadian source of funding

Toronto District School Board (TDSB)

– the body that facilitates and/or delivers Canadian support

Dutch Embassy

– funder of the Centre's website and communications plan

American Embassy

– a funder of teaching material for kindergartens

EU Phare

– a primary funder of the expansion of late immersion

Keelekümblusprogrammi ajalugu

16

EESTI KONTEKST

Ühe kolmandiku Eesti elanikkonnast moodustavad mitte-eestlased, kellest suur enamik ei valda eesti keelt ega ole Eesti sotsiaalses, poliitilises ja kultuurielus täielikult lõimunud.

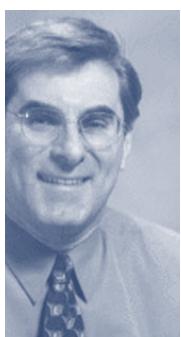
Vähemusrahvuste integratsioon on Eesti valitsuse oluline prioriteet. Riigikeele ladusat valdamist peetakse Eestis elavate mitte-eestlaste poliitilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise lõimumise esmaseks tingimuseks.

Iseseisvuse taastamisega 1991. aastal kuulutati eesti keel riigikeeks ning ühtlustati eesti- ja venekeelsete koolide õppekavad. Vene koolides suurennes märkimisväärsest eesti keele õppimiseks ettenähtud tundide arv.

Senise õppe abil ei ole eesti keele kui teise keele õpetamisel soovitud tulemusteni jõutud. Konkreetsemalt, enamiku venekeelse keskkooli lõpetanute eesti keele oskus ei ole piisav selleks, et konkureerida tööturul või jätkata õpinguid kõrgkoolis.¹

Seetõttu otsib üha rohkem vene keelt kõnelevaid vanemaid võimalust aidata oma lastel võrdselt hästi toime tulla mõlemas keeleruumis, kaotamata samas kultuurilist identiteeti. Küsitlustest selgub, et lapsevanemad eelistavad õppekava, mis on osaliselt eesti- ja osaliselt venekeeeline.²

VALIKUVÕIMALUSED

“Eesti on käivitanud ühe huvitavaima ja paremini kavandatud keelekümblusprogrammi Euroopas ja tegelikult kogu maailmas. See on programm, mis aitab Eesti venekeelsel elanikkonnal edaspidi riigi elus edukalt kaasa rääkida.”

– Fred Genesee

Kanada McGill Ülikooli professor

1998. aasta kevadel moodustati Kanada saatkonna Tallinna esinduse ettepanekul Eesti ja välispartneritest koosnev 11-liikmeline töörühm, et uurida teise keele õpetamise erinevaid viise. Töörühma ülesandeks oli välja selgitada, kas keelekümblus on Eesti jaoks sobiv õpetamisstrategia. Töö käigus selgus, et keelekümblust kui keele omadamise meetodit tuleb programmis osalejatele täiendavalt tutvustada.

4.–7. novembril 1998. aastal toimus Narva-Jõesuu seminar, kus Kanada, Soome ja Eesti ekspertide abil määratleti keelekümbluse olulised tunnused ning uuriti võimalusi keelekümbluse teoria ja praktika sobitamiseks Eesti oludesse. Seminarist võtsid osa mitmed sihtrühmad, kes joudsid kokkuleppele võimalustes, kuidas Eestis keelekümblusprogrammi juurutada.

1999. aasta jaanuaril alguses sõitis kahekso Eesti kümblusprogrammi huvirühmade esindajat Kanadasse, et tutvuda sealsete keelekümbluskoolide töö ja õppekavadega. Saadi kogemusi juhtimisest, rahastamisest, suhtekorraldusest, õppevara koostamisest ning mitmesugustest keelekümblusprogrammidest. Külaskäigu lõpus ühines delegatsiooniga ka Eesti haridusminister, et kuulata delegatsiooni kokkuvõtteid, analüüsia ja ettepanekuid ning tugevdada sidemeid Kanada partneritega.

Selle töö tulemusena ja koostöös programmi kaastöötajatega otsustas Haridusministeerium, et varane täielik keelekümblus on Eesti jaoks kõige sobivam keelekümbluse mudel. Kümne

¹ Multikultuurne Eesti: Haridussüsteemi ülesanded, ptk 3.1, Marje Pavelson, OÜ Vali Press, 1998, lk 212–213.

² Samas, lk 178–179.

History of the Immersion Program

17

THE ESTONIAN CONTEXT

Approximately one third of the population of Estonia is of non-Estonian origin, the vast majority of whom do not speak Estonian and are not fully integrated into the mainstream of Estonian political, social and cultural life.

The integration of minorities is a major priority of the Estonian Government. In this regard, fluency in the national language is considered a prerequisite for the political, economic, social and cultural integration of non-Estonians living in Estonia.

With the re-establishment of independence in 1991, Estonian became the official language of the country and the curriculum of Russian-language schools was harmonised with that of Estonian-language schools. The number of hours dedicated to the study of Estonian in Russian-language schools was increased dramatically.

However, current Estonian as a second language teaching strategies have generally not brought about the required returns. In particular, the majority of high school graduates from Russian-language schools do not have sufficient Estonian language skills to be competitive in the job market or to continue their studies in institutions of higher learning.

Consequently, Russian-speaking parents are increasingly seeking opportunities to help their children become bilingual, but are also concerned that their children maintain their cultural identity. The parents' preferred model is one where the curriculum is taught partly in Estonian and partly in Russian.

EXPLORING OPTIONS

In the spring of 1998, at the suggestion of the Canadian Embassy Office in Tallinn, an 11-member Steering Committee consisting of major Estonian and international partners was established to investigate different models of second language pedagogy. In this context, the Committee sought to ascertain whether immersion would be an appropriate language teaching strategy for Estonia. In the process, it became evident that key stakeholders needed to learn more about the immersion approach to language acquisition.

From November 4-7, 1998, a seminar was conducted in Narva-Jõesuu during which immersion was defined by Canadian, Finnish and Estonian experts, and the application of immersion theory and practice in the Estonian context was explored. The seminar was attended by a wide range of stakeholders who arrived at conclusions about how immersion programs could be established in Estonia.

In early January 1999, a delegation of eight key Estonian stakeholders visited Canada to observe and review immersion schools and programs. Issues covered included management, funding, public relations, various types of immersion programming and the development of resource materials. The Estonian Minister of Education travelled to Canada at the end of the visit to debrief the Estonian delegation on what it had learned and to cement ties with Canadian partners.

"Estonia has embarked on one of the most exciting and carefully planned programs of immersion in Europe and, indeed, around the world; a program that will help ensure the future success of Russian-speaking Estonians in the national life of the country."

- Fred Genesee

Professor, McGill University, Canada

¹ A Multicultural Estonia: Challenges for the Education System, Chapter 3.1, Marje Pavelson, OÜ Vali Press, 1998, pp. 212-213.

² Ibid., pp.178-179.

Keelekümblusprogrammi ajalugu

18

kuu jooksul töötas Haridusministeerium koos asjaosalistega välja keelekümblusprogrammi rakendamise soovitud tulemustest lähtuva raamkava.

KEELEKÜMBLUSPROJEKTI ELLUVIIMINE

2000. aasta märtsis käivitus Kanada Rahvusvahelise Arengu Agentuuri toetusel Eesti Haridusministeeriumi ning Toronto Koolivalitsuse nelja-aastane ühisprojekt. Projektiga ühinesid ka Vaasa Ülikool ja Soome Kooliamet.

Programmis osalevad üldhariduskoolid valiti välja konkursi alusel, kandideerimistingimused töötati välja koos Haridusministeeriumiga. Valiku teinud komisjon, mille kooesseisu kuulusid mitmete huvirühmade, ka vene kogukonna esindajad, analüüs iga kooli kandidatuuri põhjalikult ning valis välja neli kooli.

2000. aasta septembris alustas neljas üldhariduskoolis täieliku varase keelekümbluse põhimõttel tööd viis esimest klassi ühtekokku 134 õpilasega. Keelekümbluskeskus avas uksed 2000. aasta oktoobris. Avamisel sõna võtnud haridusminister, rahvastikuminister, mitmed valitsusametnikud, kaastöötajad Eestist ja välispartnerid rõhutasid keelekümblusprogrammi tähtsust ning Keelekümbluskeskuse otsustavat osa selle elluviimisel.

“Languages open doors. In today’s world it is not enough to know only your mother tongue to be successful. For businesses, language competence means commercial opportunities in terms of access to new markets and customers. For individuals, language skills contribute to the development of careers, providing better employment possibilities.

It is through learning languages that tolerance and understanding between people from different linguistic and cultural backgrounds is developed. Everybody can learn to understand or speak a new language. It is never too late or too early. Therefore, everyone in Europe should have the opportunity, throughout their lifetime, to learn languages. Everybody deserves the chance to benefit from the cultural and economic advantages that language skills can bring.”

- John Kjaer

Head of Delegation of the European Commission

“Keeded avavad uksi. Tänapäeva maailmas ei piisa edu saavutamiseks üksnes emakeele oskusest. Ettevõtetele pakub keeleoskus ärilisi võimalusi – juurdepääsu uutele turgudele ja klientidele. Inimesel aitab keeleoskus karjääri teha, pakkudes paremaid töövõimalusi.

Keeleõpppe kaudu kujuneb sallivus ja mõistmine erineva keelelise ja kultuurilise taustaga inimeste vahel.

Igaüks võib õppida uest keest aru saama või seda rääkima. Kunagi pole selleks liiga vara ega liiga hilja.

Seepärast peaks kõikidel Euroopa inimestel olema võimalus kogu elu keeli õppida. Kõigil on õigus osa saada kultuurilistest ja majanduslikest hüvedest, mis kaasnevad keeleoskusega.”

- John Kjaer

Euroopa Komisjoni Delegatsiooni juht

Keelekümbluskeskus:

kolme aasta jagu saavutusi

History of the Immersion Program

19

As a result of the above efforts, the Ministry of Education, working in concert with a cross-section of stakeholders, decided that early total immersion was the most appropriate model for Estonia. Over a period of ten months, the Estonian Ministry of Education and its stakeholders developed a Results Based Management Framework reflecting how it would like to introduce immersion.

LAUNCHING IMMERSION

The Estonian Ministry of Education, together with the Toronto District School Board and supported by additional funding from the Canadian International Development Agency, launched a joint 4-year implementation project in March of 2000. Vaasa University and the Finnish National Board of Education also joined in the effort.

Schools were invited to apply to host the program based on advertised criteria established in conjunction with the Ministry of Education. A selection committee representing numerous stakeholders, including members of the Russian-speaking community, analysed each applicant school's proposal based on the criteria and selected four schools.

In September of 2000 the four schools introduced Estonian-language immersion in grade one to 134 students in a total of five classes. At the subsequent opening of the Immersion Centre in October, the Minister of Education, the Minister for Ethnic Affairs, many senior government officials, other Estonian stakeholders, as well as international partners, attested to the importance of the immersion program and the critical role to be played by the Centre.

Keelekümbiluse taust

20

RAHVUSVAHELINE TAUST

Keelekümbilusprogrammidele on iseloomulik, et põhi- ja/või keskkooli jooksul omandatakse vähemalt pool õppemahust teise keele vahendusel. Kui keelekümbilust alustatakse esimeses klassis, esitatakse tavaliselt kogu õppematerjal esimese õppeaasta jooksul teises keelles. Pärast kahte õppeaastat hakkab programm kiiresti muutuma 50/50 mudeli suunas, kus pool õpetusest toimub õpilaste emakeelles ning teine pool teises keelles. Keelekümbilusprogrammid näevad ette ka üldiste õppeainete, nagu matemaatika ja loodusteaduste õpetamist teises keelles. Keelekümbilusõpilastelt nõutakse seejuures neid aineid tavaprogrammi järgi õppivate õpilastega samaväärsete teadmiste omandamist.

Keelekümbilus on kakskeelset haridust rikastav õppevorm – üks selle eesmärke on anda õpilasele võrdselt head oskused nii emakeelles kui ka teises keelles.

Keelekümbilusprogrammi eesmärgid on:

- teise keele kõrge funktsionaalne oskus (lugemisel, kirjutamisel, rääkimisel, kuuldst arusaamisel);
- emakeele valdamine eakohasel tasemel;
- klassile vastav edasijöudmine muudes õppeainetes, näiteks matemaatikas;
- sihtkeele könelejate kultuuri mõistmine ja värtustamine.

Ligi nelikümmend aastat rahvusvahelisi kogemusi ja teadustööd ning meetodi populaarsuse pidev kasv eri riikides on näidanud, et keelekümbilus on tõhus viis nende eesmärkide saavutamiseks.

KANADA KOGEMUSTE KASUTAMINE KEELEKÜMBLUSPROGRAMMI ELLUVIIMISEL EESTIS

Keelekümbilusprogrammi elluviimiseks otsustas Eesti kasutada Kanada keeleõppemudelit, kohandades seda Eesti poliitilisele ja sotsiaalsele olukorrale ning haridussüsteemile.

Kanadas tekitas vajaduse tõhusama keeleõppemetoodika järelle rahulolematus teise keele, s.o prantsuse keele traditsiooniliste õppaprogrammide tulemustega. Esimesed keelekümbilusklassid alustasid tööd Quebecis St Lambertis 1965. aastal. Keelekümbilus osutus sedavõrd edukaks, et lastevanemate nõudmisel hakati programmi kasutama kogu riigis. Praegu õpib Kanadas keelekümbilusklassides üle 300 000 õpilase. Õpingute tulemusena omandatakse kümbiluskeeles sellised oskused, mis lubavad lõpetajatel selles keelles edasi õppida või edukalt konkureerida tööturul.

Nende keeleprogrammide edu aluseks on aja kokkuhoid. Raske uskuda, et ükskõik millise kooli tunniplaani mahuks teise keele õppimiseks traditsiooniliste keeletundide hulk, mis moodustab õppekavast 50%. Seega keelekümbilus, mis kasutab teist keelt ka näiteks geograafia ja matemaatika õpetamiseks, on äärmiselt ratsionaalne ning säastlik lahendus.

Otsides parimaid võimalusi teise keele tõhusamaks õpetamiseks, on Kanada keelekümbilusmudeli rakendamise kasuks teinud otsuse ka mitmed teised riigid, näiteks Soome ja Hispaania.

Background to Immersion

21

THE INTERNATIONAL PERSPECTIVE

In immersion programs, at least 50% of academic instruction is presented through the medium of a second language during some part of elementary and/or secondary school. Immersion programs that begin in grade one teach almost 100% of the curriculum in the second language during the first two years. Immediately following these two years, programming begins to move quickly to a 50/50 model where half the instruction is in the student's mother tongue and half in the target language. In immersion programs, the target language is used to teach regular academic subjects such as mathematics and science, and students are expected to achieve the same standards in these subjects as students learning through the medium of their first language.

Immersion programs are a form of “additive” bilingual education because they aim for functional proficiency in both the student’s home language and a second language.
The overall goals of immersion programs include:

- advanced levels of functional proficiency in second language reading, writing, speaking and listening comprehension;
- age-appropriate levels of home language competence;
- grade-appropriate levels of academic achievement in non-language subjects, such as mathematics; and
- an understanding and appreciation of the culture of the target language group.

Almost forty years of international experience and research and, above all, the ever-increasing popularity of the method, have proven that immersion is effective in achieving these goals.

CANADIAN EXPERIENCE WITH IMMERSION AND ITS RELEVANCE TO ESTONIA

Estonia has elected to implement its language immersion program by adapting the Canadian model to reflect its own particular set of political, social and educational circumstances.

In Canada, it was a lack of satisfaction with the results of traditional second language French programs that led to the introduction of immersion classes in St. Lambert, Quebec, in 1965. Canadian immersion initiatives have been so effective that parental demand has led to the establishment of programs throughout the country. Currently, over 300,000 students are in immersion classes across Canada. Graduates of immersion programs obtain a level of fluency in the target language which allows them to continue studies or to enter the job market in that language.

Time on task is an important element in the success of language programs. No school curriculum in any nation could afford to devote over half of its daily teaching time or financial and human resources to traditional second language classes. Consequently, immersion, which uses the second language as a vehicle for learning subjects such as geography and mathematics, is a rational, cost-effective alternative.

Searching for an effective and affordable means to improve second language acquisition, many other countries, such as Finland and Spain, have also established immersion

*“Elades Eestis
on eesti keel
asendamatu
nagu õhk.”*
- Andrei Dejev

*“For someone
living in Estonia,
the Estonian
language is
irreplaceable
as the air we
breathe.”*
- Andrei Dejev
Doctor

Keelekümblus Eestis

22

Kanada on kujunenud keelekümbluslase teadustöö liidriks maailmas, seal läbi viidud uurimused käsitlevad nii kohalikke kui ka teiste riikide küsimusi. Seega on igati asjakohane, et Kanada aitab teistel riigidel ellu viia nende keeleõppoprogramme.

KEELEKÜMBLUS EESTIS

Eestis rakendatava keelekümblusprogrammi eesmärk on luua tingimused selleks, et õpilased omandaksid funktsionaalsel tasemel nii emakeele kui ka eesti keele ja oskaksid heal tasemel kolmandat keelt.

Praegu on programmiga võimalik liituda kolmel tasandil: kahel viimasel lasteaia-aastal, esimeses klassis ja kuuendas klassis. Osalemise on rangelt vabatahtlik. Õpilased valitakse programmi eeskätt sooviavalduste laekumise järgkorra alusel.

Varase täieliku keelekümbluse programmis õpetatakse alguses kõiki õppeaineid täielikult eesti keeles. Vene keele tunnid algavad teise kooliaasta teisel poolaastal. Vene keele osatähtsus õppekeelena suureneb jätk-järgult, kuni moodustab 6. klassis 44%. Kuuendal õppeaastal toimub 44% õppetööst eesti ja 44% vene keeles, 12% õppetööst aga kolmandas keeles.

Hilise keelekümbluse puhul on 6. klass üleminekuaste, kus üksnes 33% õppetööst toimub eesti keeles. 7. ja 8. klassis tõuseb eesti keeles õpitavate ainete osakaal 76 protsendini õppekavast, ülejäänud 24% hõlmavad vene keel kui emakeel ja võõrkeel. 9. klassis moodustavad eesti keel ja eesti keeles õpitavad ained 60% õppekava mahust.

Nagu eelnevalt mainitud, **on keelekümblus olemuselt rikastav. Programmi eesmärgiks ei ole asendada üht keelt teisega või muude ainete õpetamist keeletundidega, vaid lisada õpilase pagasisse veel ühe keele oskus. Seega on Eesti keelekümblusprogrammi eesmärgiks luua programmis osalevatele vene õppekeelega koolide õpilastele tingimused, et nad:**

- omandaksid eesti keele hea funktsionaalse oskuse (kuuldust arusaamisel, rääkimisel, lugemisel ja kirjutamisel);
- valdaksid vene keelt eakohasel tasemel (kuuldust arusaamisel, rääkimisel, lugemisel ja kirjutamisel);
- jõuaksid ea- ja võimetekohaselt edasi muudes õppeainetes, näiteks matemaatikas;
- mõistaksid ja väärustaksid eesti ja vene kultuuri;
- omandaksid kolmanda keele funktsionaalse oskuse kuuldust arusaamisel, rääkimisel, lugemisel ja kirjutamisel.

Immersion in Estonia

23

programs based on the Canadian model. Canada is also considered the world leader in research in the field. Canadian research has not only focused on Canadian immersion programs, but has developed and maintained a global perspective, ensuring that Canada is well-placed to assist other nations in the establishment of their own programs.

IMMERSION IN ESTONIA DEFINED

The Estonian program aims for functional proficiency in both the student's home language and in the national language, as well as for strong skills in a third language.

There are currently three possible points of entry into the program – the first year of kindergarten, grade one and grade six. Participation is strictly voluntary. Student selection is based primarily on a first come, first served basis.

In the early immersion program, 100% of instruction takes place in Estonian until the second semester of grade two when Russian language arts are introduced into the curriculum. Instruction through the medium of Russian is steadily increased from grade to grade. It will constitute 44% of the program in grade six. At that point, instruction through the medium of Estonian will also constitute 44% of the program, while 12% of instructional time will be devoted to a third language.

In the late immersion program, the grade six year of entry is viewed as a period of transition, during which only 33% of instruction is delivered through the medium of Estonian. In grades seven and eight, 76% of instruction will be delivered in Estonian. The remaining 24% will consist of third language and Russian-language studies. In grade nine, the share of instruction through the medium of Estonian will drop to 60% of the curriculum.

As stated previously, Estonia's immersion program is "additive" in nature, that is to say its goal is to add another set of linguistic skills to the student's knowledge base, rather than to replace one language with another or to replace subject area studies with more language classes. Estonian immersion programs aim to provide students in participating Russian-language schools with:

- advanced levels of functional Estonian-language proficiency in listening, speaking, reading, and writing;
- age-appropriate levels of Russian-language competence in listening, speaking, reading, and writing;
- grade-appropriate levels of academic achievement in non-language subjects, such as mathematics;
- an understanding and appreciation of the students' own culture and the culture of the national majority; and
- functional proficiency in listening to, speaking, reading and writing a third language.

Keelekümblus Eestis

24

KEELEKÜMBLUSPROGRAMMI LISAEESMÄRGID

Põhikooli (9. klassi) lõpuks püütakse saavutada järgmised lisaeesmärgid:

A. ÕPILASED:

1) üheksanda klassi lõpetanud on suutelised edukalt õpinguid jätkama:

- a) vene õppekeelega koolis, kus ligikaudu 60% õppetööst toimub eesti keeles;
- b) eesti õppekeelega koolis koos eesti keelt emakeelena rääkivate õpilastega;
- c) vene õppekeelega koolis koos vene keelt emakeelena rääkivate õpilastega;

2) õpilased on suutelised lõimuma Eesti ühiskonnas eakohasel tasemel ja isiklike võimete kohaselt ning:

- a) kohanevad ja tulevad eesti ja vene kultuurikeskkonnas hästi toime;
- b) mõistavad ja väärustavad nii eesti kui ka vene kultuuri;
- c) säilitavad oma kultuurilise identiteedi;

3) õpilased tunnevad end õpikeskkonnas turvaliselt:

- a) tulevad toime lisakoormusega;
- b) tunnevad rõõmu õppetööst.

B. KOOL:

Programmi elluviimine põhineb kooli arengukaval, mille on välja töötanud ja heaks kiitnud kooli personal:

- a) arengukava vastab sihtrühma nõuetele ja vanemate soovidele;
- b) kooli igapäevases töös juhindutakse arengukavast;
- c) kooli hinnatakse nii sisemiselt kui väliselt selle arengukava alusel.

C. ÜHISKOND:

Keelekümblusprogramm on saanud Eesti haridussüsteemi tunnustatud osaks:

- a) venekeelne kogukond mõistab ja toetab keelekümblusprogrammi;
- b) kohalikud omavalitsused ja koolid rakendavad programmi;
- c) eestikeelne kogukond toetab keelekümblusprogrammi.

"Keelekümblus on osutunud üheks tõhusamaks viisiks, kuidas parandada vene keelt rääkivate laste eesti keele oskust, aidates neil jõuda praktilise kakskeelsuseni. Meil on hea meel, et oleme saanud jagada oma kogemusi selles valdkonnas ja seega kaasa aidata jätkusuutlikule lõimumisele Eesti ühiskonnas."

– Jaakko Blomberg
Soome suursaadik Eestis

Immersion in Estonia

25

KEY OVERARCHING GOALS OF THE IMMERSION PROGRAM

The following additional goals are targeted for achievement by the end of basic compulsory school (grade nine):

A. STUDENTS:

1. Students graduating from grade nine are capable of continuing their studies successfully:

- a) in Russian-language schools where approximately 60% of subjects are taught through the medium of Estonian;
- b) in Estonian-language schools with native speakers of Estonian;
- c) in Russian-language schools with native speakers of Russian.

2. Students are able to integrate into Estonian society at an age-appropriate level, within the limits of their own personal abilities, and:

- a) adapt and function effectively within the Estonian and Russian cultures;
- b) understand and value both the Estonian and Russian cultures;
- c) have retained their cultural identity.

3. Students feel safe and secure within the learning environment:

- a) they are able to manage the additional workload;
- b) they enjoy learning.

B. THE SCHOOL

Program implementation is based on a school strategic plan that has been developed in co-operation with and approved by staff:

- a) the strategic plan reflects community demands and parental wishes;
- b) the strategic plan drives the school's day-to-day work;
- c) external and internal evaluation of the school is based on the strategic plan.

"Immersion has proved to be one of the most successful means of improving the Estonian-language skills of non-Estonian-speaking children, thereby helping them to achieve functional bilingualism. We have been pleased to participate in sharing our experience in this field, thus promoting sustainable integration within Estonian society."

*- Jaakko Blomberg
Finnish Ambassador to Estonia*

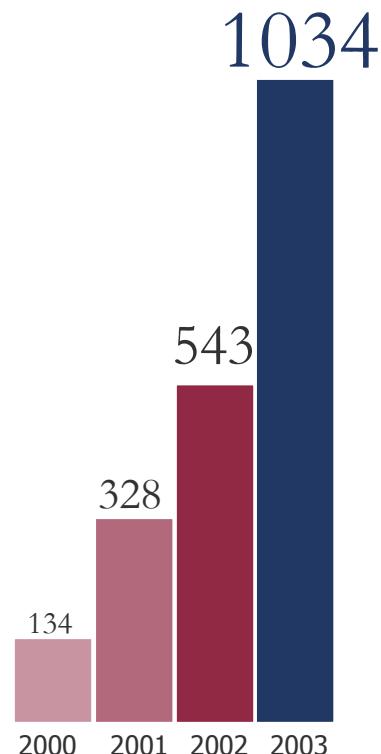
C. SOCIETY

The late immersion program has become an accepted and integral part of the Estonian educational system:

- a) the Russian-speaking community understands and supports the immersion model;
- b) local government and schools are applying the model;
- c) the Estonian-speaking community supports the immersion model.

Keelekümblus Eestis

26

**ÕPILASTE ARV KÜMBLUSKLASSIDES JA
LASTEAEDADES**
(51,7% TÜDRUKUID, 48,3% POISSE)

**NUMBER OF STUDENTS IN IMMERSION
CLASSES AND KINDERGARTENS**
(51.7% GIRLS, 48.3% BOYS)

ÕPPE KEELELINE JAOTUS VARASES TÄIELIKUS KÜMBLUSPROGRAMMIS

LANGUAGE OF INSTRUCTION AS A PERCENTAGE OF
TOTAL INSTRUCTIONAL TIME IN THE
EARLY TOTAL IMMERSION PROGRAM

lasteaias <i>kindergarten</i>	Osakaal õppetöö kogumahust Percentage of total instructional time		
	õpe eesti keeles in Estonian	õpe vene keeles in Russian	õpe võõrkeeles in a foreign language
grade 1 klass	100	-	-
2	90	10	-
3	72	16	12
4	64	24	12
5	49	39	12
6-9	44	44	12

Immersion in Estonia

27

VARANE KEELEKÜMBLUS   EARLY IMMERSION

9 LASTEAIAS: IN 9 KINDERGARTENS:

Jõhvi Sipsiku Lasteaed
Kohtla-Järve Rukkilille Lasteaed
Kohtla-Järve Kirju-Mirju Lasteaed
Narva Lasteaed Päikene
Narva Potsataja Lasteaed
Sillamäe Pääsupesa Lasteaed
Tallinna Allika Lasteaed
Tallinna Vindi Lasteaed-Algkool
Tallinna Muhu Lasteaed

7 KOOLIS: IN 7 SCHOOLS:

Kohtla-Järve Vahtra Põhikool
Kohtla-Järve Ühisgümnaasium
Maardu Gümnaasium
Narva Vanalinna Riigikool
Tallinna Läänemere Gümnaasium
Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasium
Valga Vene Gümnaasium

HILINE KEELEKÜMBLUS   LATE IMMERSION

4 KOOLIS: IN 4 SCHOOLS:

Narva Humanitaargümnaasium
Tallinna Pae Gümnaasium
Tallinna Karjamaa Gümnaasium
Tapa Vene Gümnaasium

ÕPPE KEELELINE JAOTUS

HILISE KEELEKÜMBLUSE PROGRAMMIS

LANGUAGE OF INSTRUCTION AS A PERCENTAGE OF TOTAL INSTRUCTIONAL TIME IN THE LATE IMMERSION PROGRAM

klass/grade	Osakaal õppetöö kogumahust Percentage of total instructional time		
	õpe eesti keeles in Estonian	õpe vene keeles in Russian	õpe võõrkeeles in a foreign language
6	≤ 33	57	10
7	≤ 76	14	10
8	≤ 76	14	10
9	≤ 60	30	10

Saavutused

28

Keelekümbluskeskuse juhtimisel on koostöös põhipartnerite ja huvirühmadega jõutud järgmiste olulisemate tulemusteni:

- **Keelekümblus on Eestis muutumas tavapäraseks õppeviisiks**
  - programmi raames tegutseb 9 lasteaeda ja 11 kooli
  - programmis osalevate laste arv on ajavahemikul 2000–2003 kasvanud 134st 1034ni
  - 7 tavakooli õpetajad on osalenud regulaarselt keskuse koolitustes, nad rakendavad kümblusmetoodika põhimõtteid ja kasutavad õpetamisel keskuses väljatöötatud materjale
- **Keelekümbusklasside õpitulemused on kooskõlas rahvusvaheliste kogemustega**
  - sõltumatu uuringu andmeil on Eesti kümblusprogrammi tulemused võrreldavad Kanada ja Soome samalaadsete programmide tulemustega
- **Keelekümbusklasside jaoks on välja töötatud õppematerjalid, need on laialt kasutatavad**
  - lasteaedade ja põhikooli I astme jaoks on eesti keelde tõlgitud ja koolidele jaotatud 95 nimetust suurekirjalisi Kanada ja Ameerika lasteraamatuid
  - väljatöötamisel on suureformaadiliste pildiraamatute sari lasteaedadele
  - põhikooli I kooliastmele on ilmunud 5 koolis katsetatud õpiku ja töövihiku komplekti, 6. komplekt ilmumas
  - lasteaedade jaoks on koostatud-kujundatud 300 töölehte
  - põhikooli 1–4. klassile on koostatud-kujundatud 700 töölehte
  - põhikooli 6. klassile on koostatud-kujundatud 500 töölehte
- **Kõik keelekümbusklassides töötama asunud õpetajad jätkavad keelekümblusprogrammis**
  - paljud õpetajad on tegevad uute keelekümblusõpetajate koolitamisel
- **98,4% õpilastest jätkab keelekümblusprogrammis**
  - kõik õpilased on üle viidud järgmisse klassi
- **18 019 tunnises kogumahus koolitusest on osa saanud 300 inimest**
  - 130 õpetajat ja 170 koolide juhtivtöötajat/ametnikku
  - koolitusmaterjalid on korraproovitud, kätesaadavad
- **Suurenenedud on Eesti koolitajate osakaal**
  - 60% 2003. aastal toimunud koolitusest viisid läbi Eesti koolitajad
- **Programmi teaduslik seire**
  - kõiki õpilasi testitakse 2 korda õppeaastas
  - kõikide laste vanemaid küsitletakse kord õppeaastas
  - uurimismetoodika on rahvusvaheliselt tunnustatud
- **Avalike suhete eesmärgipärane ja kavakindel arendus**
  - TVs ja raadios on keelekümblusteemat käsitletud 396 minuti ulatuses
  - keelekümblustest on ilmunud 162 artiklit ajalehtedes ja ajakirjades
  - on valminud 10-osaline tõsieluseriaal keelekümbusklassi õpilastest, millele riigitelevisioon pakub eetriaega 2004. aasta jaanuaris
  - on koostatud ajalehelisa keelekümblustest (tiraaz 13 000 eksemplari), mis jõudis venekeelse ajalehete lugejateni, ja mida levitati programmis osalevate koolide kaudu (4 400 eksemplari)
  - on koostatud kaks keelekümblusprogrammi tutvustavat voldikut

"The Estonian immersion program has been successful and has set a high standard for language proficiency. Perhaps it is too early in the life of the program to speak of a new standard in language learning in Estonia, but if we can maintain the current level of achievement, that new standard will become a reality."

– Mati Luik

Director of Integration Foundation

Achievements

29

The following represents the cumulative accomplishments of the Language Immersion Centre, in concert with its major partners and stakeholders:

■ **Immersion has become part of the mainstream**

- 11 pilot schools and 9 kindergartens have launched immersion programs
- between 2000 and 2003, enrolment expanded from 134 to 1034 children
- 7 additional schools have launched programs based on Centre-produced materials and training

■ **Student achievement consistent with international results**

- backed by independent research
- results comparable to Canada's and Finland's

■ **Teaching materials developed and in widespread use**

- 95 large print readers translated into Estonian
- 10 large print readers are being developed in Estonian for kindergartens
- 6 textbooks and 6 student workbooks field-tested
- 5 textbooks and 5 workbooks published
- 300 worksheets created for kindergartens
- 700 worksheets created for grades 1-4
- 500 worksheets created for grade 6

■ **100 % retention of immersion teachers**

- several teachers serve as excellent trainers of other teachers

■ **98.4% retention of enrolment**

- 100% of students promoted to next grade;

■ **300 people have received a total of 18,019 person hours of professional development**

- 130 teachers and 170 administrators received training
- notes from training sessions synthesised in user-friendly format

■ **Estonian trainers in the forefront of training**

- Estonians now deliver 60% of training offered

■ **Research base in place**

- all students tested twice a year
- all parents surveyed once a year
- research is vetted by international experts

■ **Development and implementation of a communications plan**

- 472 minutes of radio and TV airtime devoted to immersion
- 162 newspaper or magazine articles on immersion
- ten-part reality TV program about immersion students begins airing in January 2004
- 13,000 copies of newspaper supplement on immersion inserted into two Russian-language newspapers, and 4,400 copies given to pilot schools
- 2 brochures produced to promote student and parent interest in immersion

"Keelekümblus on olnud edukas ja see on seadnud kleeleeskuse lati kõrgele. Võib-olla on veel vara rääkida uuest õppestandardist Eestis. Kui me suudame saavutatut hoida, siis ei ole see võimatu."

– Mati Luik

Integratsiooni Sihtasutuse juhataja

Saavutused

30

■ Kolmkeelne kodulehekülg

- 5 742 külastajat, 203 576 päringut esimesel toimimisaastal

■ Kohalike omavalitsuste toetus

- Tallinna, Narva, Kohtla-Järve ja Valga linnavalitsused on toetanud suviste keelekümbluslaagrite korraldamist ning keelekümblusmetoodika rakendamist lasteaedades

■ Tipp-poliiistikute huvitatus

- Keskust ja keelekümbuskoole on külastanud EV president, peaminister, paljud ministrid, välisriikide esindajad

■ Välispartnerite lisandumine

- partnerlussuhted Kanadaga on laienenud hilise keelekümbluse programmile
- hilise keelekümbluse programmi laienemist hakkab toetama EL Phare programm
- Ameerika Ühendriigid on toetanud õppematerjalide arendamist
- Madalmaad on toetanud kodulehekülje loomist, avalike suhete kontseptsiooni väljatöötamist ja rakendamist

■ Käsiraamatud õpetajate ja haridusuhtede

- 250-leheküljeline materjal koondab juhiseid ja koolitusmaterjale, mis toetavad koolipidajaid, koolijuhte, pedagooge, lapsevanemaid keelekümblusega seotud kooliarenduslikes, õppekava ning õppe- ja kasvatustöö küsimustes
- valminud on uue käsiraamatu 7 peatükki

■ Keelekümblusteemalised konverentsid

- 2 rahvusvahelist konverentsi, mis töid kokku keelekümblusega tegelevad inimesed ja andsid hinnangu programmi rakendamisele
- Eesti keelekümbusprogrammi tutvustamine erinevatel konverentsidel ja foorumitel

■ Koostöö Läti ja Venemaaga

- Eesti ja Kanada keelekümbusspetsialistid on läbi viinud koolitusi ja näidistunde Läti ja Vene pedagoogidele
- Vene Föderatsiooni Mari Eli Vabariigis on käivitatud Eesti kogemusel põhinev keelekümbusprogramm

Achievements

31

■ Trilingual website established

- 5,742 visitors made 203,576 hits in first year of operation

■ Support of local governments

- Support of Tallinn, Narva, Kohtla-Järve and Valga for summer immersion camps and the establishment of an immersion program at the kindergarten level

■ High-profile support for the program

- positive support from and visits by the President, Prime Minister and several other ministers to the Centre and immersion schools

■ Expansion of international partnerships

- partnership with Canada extended to include late immersion
- EU Phare program to support expansion of late immersion program
- USA-supported development of teaching materials
- Netherlands-supported development of home page, communication plan and publications

■ Draft handbooks/compendiums for teachers and administrators

- 250-page binder completed with training notes and knowledge useful to early immersion teachers and administrators
- seven chapters of a future handbook/compendium completed

■ Conferences on language immersion

- two international conferences, bringing together key stakeholders to evaluate progress made in implementing immersion program, organised by Centre
- Centre staff frequently invited to speak at conferences and forums about the Estonian program

■ Co-operation with Latvia and Russia

- Estonian and Canadian colleagues have visited and received delegations from Latvia and Russia to lecture and give demonstration lessons on immersion
- immersion program launched in the Mari El Republic of the Russian Federation based on the Estonian model

"Mitmes kultuuriruumis suhtlemise oskus on oluline. Meid ümbritsevas globaalses küljas, rahvuslikult kirjus kogukonnas tagab see toimetuleku ja sotsiaalse harmoonia. Keeleoskus on suhtlemise alustala. Kanadal on heameel toetada keelekümblusprogrammide kaudu sotsiaalset integratsiooni Eestis. Kanadas on nendest programmidest sihile jõudmiseks palju abi olnud."

*- Robert Andrigo
Kanada suursaadik Eestis*

"A capacity to communicate across cultures is essential to social harmony within increasingly multicultural societies, and to effective functioning within the contemporary global village that encompasses us all. Language skills are at the root of such a capacity, and Canada is delighted to support efforts at social integration within Estonia via the vehicle of language immersion programmes that we have found so valuable to this end in our own country."

*- Robert Andrigo
Canadian Ambassador to Estonia*

Keelekümblus kooli poolt vaadatuna

32

ÕPETAJA ARVAMUS

Ene Kurme, kes oli üks esimesi keelekümblusõpetajaid Narva Vanalinna Riigikoolis, õpetab praegu keelekübluse metodikat Tartu Ülikooli Narva Kolledžis. Allpool meenutab ta oma esimest kooliaastat keelekümblusõpetajana.

Hirm. Üha suurem hirm koos lootusega. Minu esimene tööpäev esimese klassi keelekümblus-õpetajana jõudis üha lähemale. Kas ma tulen toime? Kuidas käitub venekeelne klass, kui ma räägin nendega peaaegu kogu aeg eestis keeles?

Ma olin juba kogenud õpetaja ja harjunud igakordsete õudusunenägudega, mis hakkavad õpetajat kooliaasta lähenedes kimbutama. Aga seekord oli kõik teisiti.

Tegelikult polnud muretsemiseks põhjust – esimesel päeval ja esimesel nädalal läks kõik väga hästi. Seda suuresti tänu tol suvel Kanada kolleegidelt saadud koolitusele. Need kogenud keelekümblusõpetajad andsid meile kaasa väga täpse ja konkreetse strateegia ning materjalid esimese koolinädala jaoks. Ja kõik läks ilusti.

Kartsin varem, et lapsed võivad niisuguses uudses keelekeskkonnas segadusse sattuda või õnnetud olla. Kuid nad reageerisid ja käitusid täiesti loomulikult. Nais, et keele vahetamine ei mõjuta neid üldse. Nad olid ikka edasi lapsed, kellele meeldib koolis, kes mängivad sõpradega ning kes nädalast nädalasse hakkasid üksteisega suhtlemisel üha enam kasutama eesti keelt. Mulle koguni tundus, et neil on õppimise vastu suurem huvi, kui oleks olhud emakeelse õpetuse puhul. Nad olid tegevusse haaratud ja valmis väljakutseid vastu võtma.

Keelekümbluskeskuse korraldatud suvekursustel olin kohtunud paljude kolleegidega, kes samuti osalesid selles esimese aasta pilootprojektis. Väga palju abi ja toetust sain nendega telefonitsi vesteldes, kogemusi vahetades ja probleemidele ühiseid lahendusi otsides.

Vaates tagasi esimesele aastale, näen loomulikult asju, mida teeksin nüüd teisiti, kui oleksin veel kord esimese klassi õpetaja. Näiteks hakkaksin varem parandama grammatisi vigu, et vigased vormid ei jõuaks kinnistuda.

Keelekümblusprogrammi edukust tuleks hinnata nii õpilase eesti keele oskuse kui ka muudes õppeainetes edasijõudmisse järgi. Mölemad tulemused rõõmustasid mind väga. Aasta alguses oli ainult kolm õpilast, kes suutsid kuulavale tuua mõne elementaarse eestikeelse lause, ülejäänud teadsid vaid üksikuid sõnu. Seestu aasta lõpuks olid isegi kõige nõrgemad õpilased eesti keelt rääkima hakanud. Peale selle olid nende õpitulemused teistes ainetes samavärsed nende esimeste klasside õpilaste omadega, kes õppisid vene õppeekeleaga koolide tavaprogrammi järgi.

Minu ja mu õpilaste kogemused on näidanud, et keelekümblust on kasu. Õpilased olid rõõmsad, õppisid palju, ja ehk kõige tähtsam on see, et meil oli tore olla ... Elagu keelekümblus!

Immersion Viewed from the Field

A TEACHER

33

Ene Kurme, one of the original immersion teachers at Narva Vanalinna Riigikool, is currently a lecturer in language immersion methodology at Tartu University's Narva College. In the following article, she speaks about her experiences as a first-year immersion teacher.

Fear. Growing fear. Mingled with hope. My first day as a grade one immersion teacher was fast approaching. Would I be up to the challenge? How would my Russian-speaking class react when I spoke to them virtually exclusively in Estonian? I was an experienced teacher and accustomed to the recurring nightmares every teacher experiences as the beginning of the school year draws closer. But this was different.

However, I needn't have worried. My first day and first week went very well, thanks in great part to the training offered that summer by Canadian colleagues. These experienced immersion teachers provided us with very specific, concrete strategies and materials for the first week of school. And they worked.

I had been concerned that the children might be confused and unhappy in this new language atmosphere. However, they reacted and conducted themselves naturally. The change in language didn't really seem to affect them. They continued to be children, enjoying their time at school, playing with their friends and, as the weeks progressed, using more and more Estonian to communicate with each other. In fact, I felt they were more interested than they would have been had they been studying in their own language. They were both involved and challenged.

As a result of the summer training session organised by the Immersion Centre, I had met many colleagues who were also taking part in this first year pilot project. It was very helpful and very reassuring to keep in contact with them by telephone, sharing experiences and arriving at common solutions to common challenges.

Looking back at the end of the first year, there are things in my teaching approach that I would, of course, change were I to teach grade one immersion again. I would, for example, move more quickly to rectify grammatical errors so that they do not become ingrained and fossilised.

In the final analysis, the immersion program's success must be judged on the progress of the students in learning Estonian and on their performance in other subjects. In both regards, the results were most gratifying for me. At the beginning of the year, only three of my students could utter even a few elementary phrases in Estonian, while the rest knew only a few isolated words. By the end of the year, however, even the weakest students had started to speak Estonian. In addition, their performance in other subjects was on a par with the grade one students in the regular Russian-language program.

My own experience, and that of my students, has shown me that immersion works. My students were happy, they learned a great deal, and perhaps most importantly, we had a lot of fun... *Elagu keelekümblus!* Long live immersion!

Keelekümblus kooli poolt vaadatuna

34

DIREKTOR

Tatjana Lüter Tallinna Mustamäe Gümnaasiumist on üks neljast koolidirektorist, kes alustasid varase kümblasprogrammi juurutamist 2000. aastal.

Varajased keelekümblusklassid meie koolis: Mõned mõtted

Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasium avas esimese keelekümblusklassi 2000/2001. õa. Õpetajaks oli Krista Poks, meie kooli eesti keele õpetaja. 2002/2003. õa lõpetasid need lapsed esimese kooliastme.

Keelekümblus hakkas koheselt toimima ja andis häid tulemusi. Üllatavalt kiiresti õppisid lapsed lugema. Enamusel õpilastest ei tekkinud aktsenti ja vaatamata lühikesele ajale, mida pühendati emakeele õppele, on emakeel siiski heal tasemel.

Riikliku õppekava üks põhimõtetest on see, et õppekava taotleb köigi õpilaste arengut. Seejuures tuleb arvestada nii iga õpilast kui klassi tervikuna. Selles protsessis on peategelane loomulikult õpetaja. Temast sõltub palju. Tore on, et meie kollektiivis töötavad tublid ning tõsiselt professionaalsed õpetajad.

Alates 2001. aastast avatakse igal õppeaastal meie koolis kaks esimest klassi, kus õppetöö toimub keelekümblusmetoodika alusel. Koolis on kokku juba seitse keelekümblusklassi. See kajastab lastevanemate suurt huvi eestikeelse õkke vastu.

Meie keelekümblusklassid on tõstnud meie kooli mainet. Algklassides on muutunud keskkond sõbralikumaks ja õppimiskesksemaks. Ka teised õpetajad kasutavad oma tundides keelekümblusmetoodika võtteid. Kogu õppeprotsess on avatum: lahtised tunnid, avatud uste päevad, lapsesõbralik õpikeskkond, individuaalne lähenemine õpilastele. Klassiruumide sisustus on võtnud teise ilme ja klassid on muutunud meeldivamateks kohtadeks.

Plusse on tunduvalt rohkem kui miinuseid. Keelekümblus aitab kaasa:

- õpilaste integreerumisele Eesti ühiskonnas (laste avatus ja julgus eesti keelt rääkida koolis, aga ka näiteks arsti juures, poes jne on tõusnud);
- ainete integreerimisele;
- kogu kooli eesti keele õppele.

Suuremaks probleemiks on olnud tavaklasside ja keelekümblusõpetajate vähene koostöö. Tahaks läbi viia rohkem ühisüritusi ning näha õpetajate aktiivsemat tegutsemist integreerumise suunas. Näiteks, kogemuste vahetamise eesmärgil võiks õpetajad külastada teiste aineõpetajate tunde.

Kooli põhiliseks mureks on kaadri probleem, kuna on raske leida vastava tasemega ja hea tahtega keelekümblusõpetajaid ning eesti keeles õpetavaid aineõpetajaid. Kõik aine-õpetajad, kes õpetavad eesti, inglise või saksa keelt, vajavad keelekümblusmetoodika

Immersion Viewed from the Field

35

A PRINCIPAL

Tatjana Lüter from Tallinn's Mustamäe Humanitaargümnaasium was one of a team of four school principals to lead the launching of an early immersion program in 2000.

Early Immersion Classes in our School: Some Thoughts

The first immersion class was introduced at the Tallinna Mustamäe Gümnaasium in the 2000/2001 school year. The school's Estonian language skills teacher, Krista Poks, was selected as the teacher for the immersion class. In 2002/2003, these children completed grade three.

The effects of language immersion were evident immediately and produced wonderful results. The children learned to read at an astoundingly rapid pace. Most children never developed an accent, and despite the limited amount of time devoted to Russian-language skills, their skills in their mother tongue remained strong.

One of the goals underlying the national curriculum is that every child must have the opportunity to develop. In aiming for this goal, both the interests of the individual student and of the class as a whole must be considered. This process is directed by the teacher, on whom a great deal depends. I am pleased that we have such dedicated and truly professional teachers on our staff.

Since 2001, two classes of grade one students have entered the immersion program each year and have begun their education based on immersion methodology. There are already a total of seven immersion classes in our school, which reflects the intense interest of the parents in Estonian language learning.

Our immersion classes have enhanced the reputation of our school. The learning environment in the elementary grades has become more friendly and student-centred. Even teachers in the regular program are using immersion methods in their lessons. The entire learning process is more open: open doors, open houses, a child-friendly learning environment, and an individual approach to the students. The interiors of the classrooms have changed dramatically and the classrooms have become much nicer places to be.

There are considerably more pros than cons. Language immersion contributes to:

- the integration of students within Estonian society (the children's openness and courage to speak Estonian not only in school but also at the doctor's office, in stores, etc.);
- the integration of subjects;
- the teaching of Estonian-language skills throughout the school.

The greatest challenge has been co-operation between the teachers of the regular program and of the immersion classes. We would like to hold more joint events, and would like the teachers to demonstrate greater initiative. For example, teachers could exchange ideas by visiting one another's classes.

The school's primary concern regards staff, as it is difficult to find qualified, enthusiastic immersion teachers, as well as teachers who are able to instruct other subjects in Estonian. All teachers of Estonian, English or German would benefit from training in immersion methodology. For this reason, our immersion teachers will deliver training to other teachers within the school. Nevertheless, we hope and trust that the Language Immersion Centre will continue in its vital supportive role.

Keelekümblus kooli poolt vaadatuna

36

alast koolitust. Seetõttu hakkab meil toimuma koolisisene koolitus, mille viivad läbi keelekümblusklasside õpetajad. Aga loodame, et jätkub see suur tugitöö, mida tegi ja teeb praegu keelekümbluskeskus.

Kui saaks uuesti alustada, oleks taas meie kindel otsus avada keelekümbusklassid, sest see on meie tee, mis annab võimaluse aastast 2007 minna üle gümnaasiumis eestikeelsele õppele. Esimesed tulemused on näha neljanda klassi keelekümbuslaste näol. Oleme nendega rahul. Suur tänu selle eest meie kooli õpetajatele.

Eriti midagi ei muudaks, jätkaks praegust astmete süsteemi: 1.-3. klassid viiks edasi üks õpetaja, kuna nii on kergem ette näha õpilaste arengut. Suuremat tähelepanu pööraks tihedamale koostöölle lastevanematega. Koolipsühholoog hakkab ettevalmistusrühmade vanamatele läbi viima seminare "Laps läheb kooli".

Kõik on väga lihtne, kui järgida õpetust: "Kõigepealt õpetatagu iseennast, siis võtavad ka teised sinu õpetuse vastu" J. W. von Goethe.

Iga kool on oma arengus unikaalne. Areng oleneb oskusest avada koolis peituv potentsiaali. Selleks vajab kool vastupidavaid ja võimekaid õpetajaid, kes

- tunnetavad haridust innovaatilise protsessina;
- oskavad orienteeruda muutustes;
- tahavad ja oskavad juhtida kooli arenguprotsesse.

Jätkame keelekümbusprogrammiga. See on meie kooli arengu mootor, meie olevik ja tulevik.

KOOLIPSÜHHOLOOG

Ljudmilla Kudrjavtseva on töötanud psühholoogina mitmes Tallinna vene õppekeelga koolis ning õpetab mitmes Tallinna ülikoolis. Ta on lõpetanud psühholoogina St. Peterburi Riikliku Ülikooli Venemaal. Intervjuus vastab ta mõnedele enam esitatud keeleküblust puudutavatele küsimustele.

K: Kas keelekümbusklassis õppimisega saab hakkama iga keskmine laps või on see programm möeldud ainult edukatele?

V: Kui me keskmise all peame silmas last, kes on eakohaselt arenenud, siis muidugi saab ta hakkama. Keelekümbusklassis õppimisega tulevad toime ka need lapsed, keda tavaliselt oleme harjunud kolmemesteks kutsuma.

K: Kas keelekümbusklassi võivad oma lapse panna ka need vanemad, kes ise ei valda eesti keelt?

V: Keelekümbusmetoodika loomisel on arvestatud sellega, et lapsevanemad ei pruugi eesti keelt osata. Seega vabastab kümbusmetoodika lapsevanemad kohustusest toetada sisuliselt oma laste koduseid õpinguid. Kuid samas ei tähenda see, et vanemad ei peaks jälgima oma laste koduse töö tegemist ega peaks neile moraalset tuge pakkuma. Kodu peaks seejuures toetama eelkõige lapse arengut tema emakeelles. Selleks tuleb lapsega suhelda, õpetada teda arutlema ja analüüsima mitmesuguseid sündmusi, nähtud filme ja loetud raamatuid. Lastel tuleb lasta rääkida nii endast ja sõpradest kui ka koolist. Oluline on jälgida laste meeoleolu,

Keelekümbuskeskus:
kolme aasta jagu saavutusi

Immersion Viewed from the Field

37

If we had the choice to start over, we would definitely vote in favour of having immersion classes, as this methodology will allow us to adapt more easily to the changeover to Estonian as the language of instruction mandated in all secondary schools by 2007. The grade four immersion students already point to future success. We are very happy with their progress, for which we have the teachers to thank.

I would not really change anything, and I would continue with the current school level system: students would have one teacher for grades one to three, as this allows the teacher to better follow the students' development. I would, however, pay greater attention to cooperation with the parents. The school psychologist will, in future, give a seminar, "Your Child is Going to School" to parents of children in the preparatory classes for grade one.

It is all very simple if we follow these words of wisdom: "First teach yourself, then others will accept your teachings." J. W. von Goethe.

Every school is unique in its development. Development depends on the ability to release the school's hidden potential. To do so, we need dedicated and talented teachers who:

- embrace education as an innovative process;
- are able to adapt to change;
- are willing and able to take a leading role in the school's development.

We will continue with the immersion program. It is the motor driving our school's development, and will ensure both our present and our future.

A SCHOOL PSYCHOLOGIST

Ljudmilla Kudrjavtseva has worked as a psychologist at many of Tallinn's Russian-language schools and is a lecturer at several universities in Tallinn. She is a graduate in psychology of St. Petersburg State University, in Russia. In the following interview she answers some of the most commonly asked questions regarding immersion.

Q: Can "average" students manage in a language immersion class or is this program only for advanced level students?

A: If by "average" we mean a child whose development is age-appropriate, then the answer is, of course, "yes". Learning in an immersion class is manageable even for children to whom we are used to referring as "C" students.

Q: Can students whose parents do not speak Estonian enjoy success in the immersion program?

A: Language immersion methodology is designed to reflect the fact that parents are likely not proficient in Estonian. It releases parents from the responsibility of supporting their child, as far as content is concerned, in doing homework. This does not, however, mean that parents should not keep an eye on what homework their children have to do or offer them moral support. The home should primarily support the child's development in his or her mother tongue. Parents should communicate with their children, teaching them to discuss and analyse various events, films and books, encouraging them to talk

Keelekümblus kooli poolt vaadatuna

38

tunda huvi, missugused mured on neil kodus või koolis, kuidas nad sõpradega läbi saavad ning kuidas suhtuvad ümbrissevasse maailma.

K: **Missugune peaks olema keelekümblusõpetaja?**

V: Ma ei arva, et need õpetajad peaksid millegi poolest teistest erinema. Pigem peaksid nad võimalikult rohkem sarnanema teiste heade õpetajatega. Loomulikult peavad nad omandama keelekümblusmetoodika põhitöed ja püüdma arendada endas positiivsete tunnete avaldamist – rohkem naeratama ning rõõmustama ka pisiasjade üle. Nad peaksid suutma ette kujutada ja läbi elada lapse tundeid, innustama ja toetama lapsi.

K: **Kas laps ei peaks siiski omandama enne oma emakeele, kui asub teist keelt õppima? Kas temast ei saa niimoodi inimest, kelle kohta öeldakse "ei see ega teine"? Kas keelekümblusmeetod ei mõjuta lapse identiteeti?**

V: Tegelikult õpib väike laps rääkima just selles keelles, milles temaga suheldakse. See keel võib olla lapse emakeel, kui lähtume tema rahvusest, kuid see võib olla hoopis muu keel, sest tihtipeale kasvab laps segaperekonnas. Keel on meile vajalik suhtlemiseks, keel on nagu tööriist, mille abil me tajume ümbrisevat tegelikkust, see on teadvuse arenemise tingimus.

Tõenäoliselt ei ole niisuguseid eksperte, kes teaksid köige paremini, millises keelles peaks laps õppimist alustama. Tavaliselt otsustavad selle vanemad, lähtudes ratsionaalsetest ja muudest arusaamadest. Sageli dikteerib elu ise vajaduse õppida ühes või teises keeles. Kakskeelsetes peredes omandavad lapsed enamasti korraga kaks, vahel koguni kolm keelt, kui tegemist on perega, kes ei ela näiteks oma kodumaal. On peresid, kus lapsed õpivad ära veel mõne keele, näiteks inglise, prantsuse või muu keele, mida vanemad peavad oluliseks.

Tavaliselt eelneb keele õppimisele vajadus sellest aru saada ja selles keeles suhelda, olenemata sellest, kas see on emakeel või mitte. Mis puutub väljendisse "ei see ega teine", siis mina ütleksin, et keelekümbluse puhul me pigem räägime "nii sellest kui ka teisest".

Omandatud keel on üks osa kultuurist ja kahtlemata mõjutab inimese identiteeti. Mitmekeelne inimene rikastab oma rahvuse kultuuri teiste kultuuridega ja see lähendab inimesi. See ei toimu üksnes keele omandamise teel, vaid eelkõige koostöö ja suhtlemise rikastumise abil. On seaduspärane, et inimesed otsivad üksteises sarnasusi, mis neid ühendavad, mitte aga erisusi, mis lahutavad. Oma kultuuriruumi rikastamine teiste kultuuride abil ei tähenda ju mingil viisil oma kultuuri kaotamist, vaid pigem mõtlemise ja võimaluste avardumist.

"Esimesed keelekümbluse lapsed jõudsid 4. klassi.

Keelekümbluse programm Eestis on saanud 4-aastaseks.

Meil, lapsevanematel ja programmi loojatel, võib olla uhlke tunne - lapsed on tublid ja räägivad hästi eesti ja vene keelt.

Keelekümbluskeskus on kosunud ja astub üha kindlamini oma eesmärkide elluviimise suunas.

Jõudu ja tervist teile kõigile. Olge rõõmsad!"

- Marina Asari

Kanada saatkonna Tallinna esinduse juht

Immersion Viewed from the Field

39

about themselves, their friends and school. It is important that parents show an active interest in their children's mood and in their concerns regarding school and home, and in their relationships with their friends and their attitudes towards the world around them.

Q: What qualifications should an immersion teacher have?

A: I do not think that teachers in an immersion program should be different than other teachers, but rather they should be the same as other good teachers. They must of course become proficient in immersion methodology and be able to express themselves in a positive way: to smile more, to rejoice in the little things in life, to be able to imagine and empathise with the students' emotions, and be able to inspire and support the students.

Q: Shouldn't a child become proficient in his or her own mother tongue before learning another language? Will the child not otherwise become "neither this nor that"? Does language immersion methodology affect a child's identity?

A: A child will learn to speak in the language in which he or she is spoken to. This may be the child's mother tongue, based on his or her ethnic background, but need not be, particularly as a child may be of mixed heritage. Language is important as a means of communication, as a tool which allows us to perceive the reality surrounding us and which allows our conscious mind to develop.

It is likely that no experts know what language children should learn first. This is normally decided by the parents based on rational and irrational considerations. Often life itself dictates the need to learn a language. In bilingual families, children normally acquire two languages simultaneously, or even three if neither parent speaks the local language as their mother tongue. There are also children who learn other languages which the parents deem to be important, such as English or French. Normally, learning a language is preceded by a need to understand and communicate in that language, regardless of whether it is the person's mother tongue. As for the "neither this nor that" expression regarding bilingualism, I think it is more accurate to say "both this and that".

Any language acquired is an aspect of culture and undoubtedly affects a person's identity. A person who is multilingual enriches his or her ethnic background and culture with world culture, and this brings people closer together. This is achieved not only through language, but also through enriched cooperation and communication. Normally, people try to find similarities in others that unite them, not differences that divide. Enriching one culture with another does not cause a person to lose his or her own culture, but rather broadens a person's thinking and opportunities in life.

"The immersion program in Estonia is now four years old and the first immersion children have reached fourth grade.

The parents and those who created the program can feel pride in the children as the youngsters speak Estonian and Russian well. The Language Immersion Centre has matured and is progressing in an even more sure-footed manner towards the achievement of its planned objectives.

Health and strength to all of you!"

– Marina Asari

Head of the Canadian Embassy Office
in Tallinn

Keelekümblus kooli poolt vaadatuna

40

LASTEVANEMAD

Narva

Humanitaargümnaasiumi hilise keelekümbluse programmi laste vanemate arvamused

Miks panite oma lapse keelekümblusklassi?

See oli tütre iseseisev valik, sest ta arvab, et hea riigikeeleoskus on talle abiks eriala valikul ja omandamisel. – Jelena Tatevosjan

Polinal on head eeldused võõrkeelte õppimiseks ning ta ise soovis õppida hilise keelekümbluse klassis. – Aleksei Toropov

Nastja ise avaldas soovi õppida selles klassis ning meie, tema vanemad, arvasime, et mida sagedamini kuuleb tütar eesti keelt, seda kiiremini hakkab ta seda rääkima. – Svetlana Rumjantseva

Millised on teie ootused seoses selle keelekümblusprogrammiga?

Hea riigikeeleoskus ning teadmiste kõrge taseme säilimine ka teistes õppenainetes. – Jelena Tatevosjan

Soovime näha, et meie laps on pärast põhikooli lõpetamist võimeline vabalt suhtlema eesti keeles, et hiljem, kui ta kõrgkooli läheb, ei tekiks tal keelelisi raskusi. – Svetlana Rumjantseva

Ma soovin, et hilise keelekümbluse programm oleks edaspidi nii tõhus, et aitab last ka kõrgkooliõpingutel. – Aleksei Toropov

Narva Vanalinna Riigikooli varase keelekümbluse programmi neljanda klassi laste vanemate arvamused

Miks panite oma lapse keelekümblusklassi?

Keelekümblusprogramm hakkas mind huvitama. Ma sooviksin, et minu poeg suhtleks vabalt eesti keeles. – Oksana Zaitšuk

Eesti keele süvaõppeks. – Svetlana Vinogradova

Tahame, et meie poeg valdaks täiuslikult vene, eesti ja inglise keelt. – Jevgenia Aleksejeva, Vladimir Tšerkassov

Kas praegusel hetkel täituvad teie ootused?

Täituvad. – Oksana Zaitšuk

Jah. – Svetlana Vinogradova

Jah, täituvad. – Jevgenia Aleksejeva, Vladimir Tšerkassov

Millised on teie arvates selle programmi kõige olulisemad plussid ja miinused?

Minu poeg suhtleb vabalt oma eestlastest eakaaslastega. Ebapiisav riigipoolne huvi, õpetajate vähesus meie koolis. – Oksana Zaitšuk

Lastel on kergem omandada keeli. – Svetlana Vinogradova

Keelekümblusprogramm võimaldab lastele täiuslikult omandada keeli. Narva linnas on väga raske leida aineõpetajaid, kes suudaksid õpetada eesti keeles. – Jevgenia Aleksejeva, Vladimir Tšerkassov

Kui te peaksite valima oma lapsele kooli, kas valiksite uesti keelekümblusprogrammiga kooli?

Jah. – Oksana Zaitšuk, Svetlana Vinogradova, Jevgenia Aleksejeva, Vladimir Tšerkassov

Immersion Viewed from the Field

PARENTS

Why did you place your child in the immersion program?

It was my daughter's own decision. She thinks that a more thorough knowledge of the state language will help her in pursuing a career. – Jelena Tatevosjan

Polina has an aptitude for foreign languages and she was the one who wanted to join the immersion program. – Aleksei Toropov

Nastja herself wanted to join this class and we, her parents, thought that the more time she spends hearing Estonian, the faster she will start to understand it. – Svetlana Rumjantseva

What are your expectations vis-à-vis the immersion program?

A good knowledge of the state language and maintaining a high level of achievement in other subjects. – Jelena Tatevosjan

We want our child to be capable of speaking Estonian fluently after graduation from basic compulsory school so she will not have any problem with the language when she goes to university. – Svetlana Rumjantseva

I hope that the immersion program is effective enough to help my child prepare for university. – Aleksei Toropov

Opinions of parents of late immersion students at Narva Humanitaargümnaasium

Why did you place your child in the immersion program?

The language immersion program began to interest me. I want my son to be able to communicate freely in Estonian. – Oksana Zaitšuk

To learn Estonian at an advanced level. – Svetlana Vinogradova

We want our son to be completely fluent in Russian, Estonian and English. – Jevgenia Aleksejeva, Vladimir Tšerkassov

Opinions of parents of grade 4 early immersion students at Narva Vanalinna Riigikool

Are your expectations currently being met?

They are being met. – Oksana Zaitšuk

Yes. – Svetlana Vinogradova

Yes, they are being met. – Jevgenia Aleksejeva, Vladimir Tšerkassov

What in your opinion are the most significant pros and cons of this program?

My son communicates freely with Estonian children of his own age. Insufficient interest on the part of the state; not enough teachers in our schools. – Oksana Zaitšuk

It is easier for the children to learn languages. – Svetlana Vinogradova

The language immersion program allows children to acquire perfect language skills.

In Narva, it is difficult to find subject teachers who are able to teach in Estonian.

– Jevgenia Aleksejeva, Vladimir Tšerkassov

If you had to choose a school for your child, would you choose a school with an immersion program again?

Yes. – Oksana Zaitšuk, Svetlana Vinogradova, Jevgenia Aleksejeva, Vladimir Tšerkassov

Keelekümblusõpilaste õpitulemused ja lapsevanemate hoiakud keelekümblusprogrammi suhtes

42

UURINGU EESMÄRK

Sõltumatu uurimisrühm, mida juhib Hiie Asser (Tartu Ülikooli haridusteaduskond), on keelekümblusprogrammi kulgu jälginud kolm aastat. Uurijate tähelepanu on keskendunud laste õpitulemustele ja keelelisele arengule.

Uurimisrühm püüab vastata küsimusele, kas varase täieliku keelekümbluse programm annab vene õpilastele hea eesti ja vene keele oskuse ja tavaprogrammiga võrdväärised õpitulemused teistes ainetes.

Samuti annab uuring Keelekümbluskeskusele jooksvat teavet programmis osalevate laste vanemate hoiakutest ja arvamustest programmi kohta, mis võimaldab operatiivselt reageerida vanemate tõstatatud probleemidele ja vastata nende küsimustele.

UURINGU HÜPOTESID

Uuring, mis võrdleb keelekümblus- ja tavaklasside õpilaste õpitulemusi, põhineb järgmistel hüpoteesidel:

- keelekümblusõppekava on õpilastele jõukohane;
- teises keeles õppimine ei põhjusta mahajäämust ainete omandamisel vörreldes tava-programmi õpilastega;
- keelekümblusõpilaste vanemate kindlustunne ja usk programmi edukusse suureneb.

Uuringuga kontrollitakse nende hüpoteeside paikapidavust.

UURIMISPROGRAMMI ÜLESEHITUS

Uurimisprogramm kestab viis aastat (2000–2005). Analüüsatakse keelekümbusklasside kõigi kolme aastakäigu õpilaste õpitulemusi kolme aasta jooksul, s.t 1.–3. klassis, et I kooliastme lõpu tulemuste põhjal otsustada, missugusel tasemel saavutavad õpilased riikliku õppekava õpitulemused (võrdlus tavaprogrammide õpilastega).

2003. aastal lõpetas 3. klassi esimene uuritav kohort. Eeloleval kahel aastal jätkatakse II ja III kohordi tulemuste analüüsist samasuguse kava alusel.

Uurimismeetodina kasutatakse õpilaste testimist ja lapsevanemate anketeerimist.

Õppeainetest jälgitakse õpilaste saavutusi eesti ja vene keeles, matemaatikas ja loodus-õpetuses. Testimiseks kasutatakse saavutusteste, mille uurijad on koostanud riikliku õppekava põhjal. Kolmanda klassi lõpus kasutatakse Riikliku Eksameti- ja Kvalifikatsionikeskuse tasemetoid eesti keeles ja matemaatikas, selleks et vörrelda keelekümblusõpilaste taset üleriigiliste tulemustega.

Research on Student Achievement and Parental Attitudes

43

PURPOSE OF THE STUDY

The independent research study of the language immersion program was launched three years ago by a team headed by Dr. Hiie Aser from the Faculty of Education at Tartu University. Research has been focused on the academic achievement of the students and on the development of their linguistic skills.

The team has sought to determine whether the early immersion program allows Russian-speaking students, in addition to acquiring good Estonian and Russian-language skills, to achieve academic results comparable to students in the regular program.

The study also provides the Language Immersion Centre with a steady flow of information on the attitudes and opinions of immersion program parents and students. The research allows the Centre to identify and address concerns so that it can better meet the needs of schools and students.

HYPOTHESES OF THE STUDY

The research study, which compares immersion students to students in the regular program, is based on the following hypotheses:

- the language immersion curriculum is manageable for students;
- learning in another language does not cause students to fall behind in other subjects;
- the confidence of parents of immersion students and their belief in the success of the program is increasing.

The research study is designed to test whether the above hypotheses are true.

OUTLINE OF THE STUDY

The study is being conducted over a period of five years (2000-2005). The academic achievement of students who enter the immersion program during three successive years is being studied over three years, that is, from grades one to three. By the time the immersion students complete grade three, the study will indicate to what degree their academic achievement is in line with that of students in the regular program.

The first cohort of students in the study completed grade 3 in 2003. During the next two years, the academic achievement of the second and third cohorts will be continue to be studied.

The research method used is testing for the students and surveys for the parents.

Student achievement is monitored in Estonian-language skills, Russian-language skills, mathematics and science. Testing is done using achievement tests compiled by the researchers on the basis of the national curriculum. At the end of grade three, students take the achievement tests compiled by the National Examination and Qualification Centre in Estonian-language skills and mathematics in order to compare the scores of immersion students with those of regular students throughout Estonia.

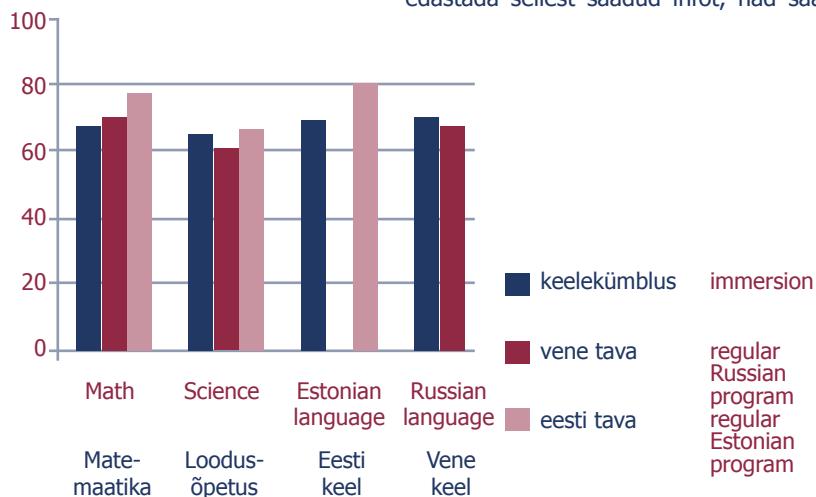
Keelekümblusõpilaste õpitulemused ja lapsevanemate hoiakud keelekümblusprogrammi suhtes

44

UURIMISTULEMUSTE KOKKUVÕTE: ÕPITULEMUSED

3. klassi keelekümblusõpilased saavutasid kõigis ainetestides maksimaalsetest võimalikust tulemusest keskmiselt 65–70%. See on tulemus, mis kinnitab õppekava keskmist omadamist. Seega võib väita, et keelekümbluskeskuse koostatud õppekava järgi on ainete omadamine õppijatele jõukohane. Kuna ainetestid, millega kontrolliti õpilaste teadmisi kooliastme lõpus, on koostatud riikliku õppekava õpitulemustele toetudes, on keelekümblusõppekava kooskõlas riikliku õppekavaga.

Eesti keele testi tulemuse põhjal võib järeldada, et keelekümblusprogrammis on õpilased saavutanud suutlikkuse mõista nii kuuldud kui ka loetud eakohast teksti, meelete jätta ja edastada sellest saadud infot, nad saavad hakkama lausemoodustuse ja piiratud ulatuses kirjaliku tekstileomega.

I kohordi (3. klass) keelekümblusgruppi ja kontrollgruppide testitulemuste võrdlus.

Test results of the first cohort of immersion students (grade 3) and the control groups.

märkida, et matemaatikas jäid keelekümblusõpilaste tulemused mõnevõrra alla nii käesoleva uuringu eesti ja vene kontrollgruppi kui ka Riikliku Eksamili- ja Kvalifikatsioonikeskuse uuritud valimi tulemustele.

Seetõttu tuleb edaspidi jätkuvalt tähelepanu pöörata sellele, et keel ei muutuks aine omadamisel komistikiviks ning et aine põhiterminid ja -sisu saaksid kindlalt omendatud.

Loodusõpetuse testi sooritasid õpilased edukalt, näidates, et ainekava põhivara on omendatud. Testitulemused ei viita lükkadele aine või aineterminoloogia omendamises.

Ka 1. ja 2. klassi ainetestide tulemused kinnitavad, et keelekümblusõpperekava järgi õppijate teadmised ja oskused arenevad niisuguses tempos, mis lubab kooliastme lõpuks saavutada riikliku õppekava standardile vastava taseme. Ka võrdlus kontrollgruppidega näitab, et erinevused eesti ja vene tavaprogrammi eakaaslastega on väikesed.

NB! Kõnealune uuring ei võimalda põhjalikult hinnata õpilaste keelelist korrektust (õigekiri, stiilitunnetus jne) ja suulist väljendusoskust (kõne voolavus, korrektus, aktsent jms). Tuleb siiski nimetada, et enamik keelekümbusspetsialiste on tunde küllastades märkinud ära laste head suhtlusvõimet.

Vene keele testi tulemustest järeldub, et õpilased on emakeeles saavutanud I kooliastme nõutavad õpitulemused ega ole oma eakaaslastest tavaprogrammis maha jäänud.

Matemaatikatesti soorituse põhjal võib samuti eeldada, et ainekava on omendatud vastuvõetaval tasemel. Testitulemused on tugevas korrelatsioonis intelligentsustesti tulemustega. Seega ei ole põhjust arvata, et küllaltki tugeva keelekomponendiga matemaatikatesti tulemust mõjutab õppijate eesti keele oskus. Siiski tuleb

Keelekümbluskeskus:
kolme aasta jagu saavutusi

Research on Student Achievement and Parental Attitudes

SUMMARY OF FINDINGS: ACADEMIC ACHIEVEMENT

45

Grade three immersion students scored an average of 65 - 70% in all subjects. Tests were based on the learning outcomes defined in the national curriculum. This indicates that the curriculum has been learned at an average level. It can therefore be said that the curriculum developed by the Language Immersion Centre, which was based on the national curriculum, is manageable for the students.

Test scores for Estonian-language skills indicate that students in the immersion program have acquired listening and reading comprehension skills appropriate for their age level, are able to recall and communicate the information obtained, are able to form sentences and have acquired limited writing skills.

N.B. This study does not allow for a thorough assessment of the students' proficiency in the writing (spelling, style, etc.) or the speaking (fluency and correctness of speech, pronunciation, etc.) of Estonian. However, it should be noted that most guests visiting immersion classrooms remark on the strong oral communication skills of immersion students.

Test scores for Russian-language skills indicate that students have achieved the planned grade three curriculum outcomes and that they have not fallen behind their peers in the regular program.

The results of the mathematics tests also show that the curriculum has been learned to an acceptable degree. Test scores show a strong correlation with intelligence test scores. There is, therefore, no reason to believe that the scores achieved on mathematics tests, which contain a significant linguistic component, are affected by the Estonian-language skills of the students. It must, however, be noted that the test scores in mathematics were somewhat lower for immersion students than for the Estonian and Russian control groups in the study, as well as in comparison to the scores obtained in testing conducted by the National Examination and Qualification Centre.

Consequently, care must be taken to ensure that language does not become a stumbling block to learning other subjects, and that students acquire knowledge of the basic terminology and content of each subject.

The positive results achieved in the science tests confirm that the basic curriculum has been learned. Test scores do not indicate any shortcomings in the learning of terminology or content.

Test scores for students in grades one and two also confirm that the immersion curriculum allows students to acquire knowledge and skills at a rate which will allow them to achieve the learning outcomes set for the end of grade three. Comparisons of immersion students with control groups indicate only minimal differences between immersion students and their peers in the regular Estonian and Russian programs.

Keelekümblusõpilaste õpitulemused ja lapsevanemate hoiakud keelekümblusprogrammi suhtes

46

UURIMISTULEMUSTE KOKKUVÕTE: PEREKONDLIK TAUST JA VANEMATE SEISUKOHAD

Keelekümbluslaste perede andmete põhjal selgub, et lapsed esindavad kirevat läbilõiget Eesti venekeelsetest elanikkonnast. Esindatud on erineva haridustaseme, erinevate sissetulekute ja elutingimustega perede lapsed. Kindlad seosed perede sotsiaal-majandusliku staatuse ja laste õpitulemuste vahel puuduvad.

I kohordi keelekümbusklasside lapsevanemaid anketeeriti kolme aasta jooksul kokku viiel korral, et jälgida perede hoiakuid programmi suhtes. Laste keelekümblusprogrammi panemise peamise motivina on lapsevanemad märkinud seda, et kahe keele oskus aitab tulevikus tööturul paremini toime tulla (81% vastanuist). Eraldi vääratusena on välja toodud, et kümblusprogrammis on lapsel võimalik säilitada ka vene keel (67%).

Programmiga seonduvalt nimetatakse eriti õnnestunud asjaoluna õpikeskkonna loomist, kus lapsed omandavad eesti keele ja saavutavad vene-eesti kakskeelsuse. Samuti töstetakse esile õpetajate head tööd.

Rohkem muret tekitavad vanemaile kolm valdkonda: programmi edasine areng (18,2% vastanuist), laste vene keele areng (16,4%) ja ainete omandamise tase (10,9%).

Programmi edasise arengu puhul tuntakse muret (20 vastanut), et venekeelse õppe laienemisega langeb eesti keele tase. Avaldatakse kahtlust, kas koolid suudavad programmi kindlustada heade eestikeelsete aineõpetajatega. Samuti küsivad lapsevanemaid, kas keelekümblusprogramm on seaduslikult määratletud eesti- või venekeelse haridusena – sellest sõltub, missugustel tingimustel toimuvad lastel põhikooli emakeele ja eesti keele lõpueksamid.

Vene keele areng paneb vanemaid (18 vastanut) muretsema peamiselt kahest seisukohast: kas lapsed saavutavad emakeelele kohase kirjaoskuse taseme ja kas lapsed suudavad eesti keeles omandatud aineterminoloogia emakeelde üle kanda.

Õpitulemused ehk ainete omandamise tase on mureks 12 vastanule, kes kahtlevad, kas keeleoskuse tase võimaldab saada normikohased aineteadmisi. Senised tulemused ei anna sellisteks kahtlustekste alust.

Kui 2001. aastal hindasid lapsevanemad programmi raskeimaks osaks keeleõpet (38% vastanuist), siis 3. klassi lõpus peetakse selleks ainete omandamist (31%). See on kooskõlas nii keelekümblusprogrammi loogikaga kui ka õppekava seaduspärasustega: ainete õppimine muutubki klassist klassi raskemaks.

Laste keeleoskuse areng aga vastab vanemate ootustele. 95% lapsevanematest arvab, et laps suhtub eesti keeles õppimisse kui loomulikku nähtusse, ei tee vahet vene ja/või eesti keeles ainete omandamises või eelistab eestikeelset õpet venekeelsele.

Research on Student Achievement and Parental Attitudes

47

SUMMARY OF FINDINGS: FAMILY BACKGROUND AND PARENTS' ATTITUDES

Data on the families of language immersion students demonstrate that these students represent a broad cross-section of the Russian-speaking population in Estonia. These families cover a wide range of education levels, income groups and living standards. There is no clear correlation between the socio-economic status of the family and the test scores of the student.

The parents of the first cohort of immersion students were surveyed a total of five times over three years to monitor the attitudes of these families towards the program. Parents have indicated that their primary motive for enrolling their children in the immersion program is that bilingualism will help their children to be successful on the job market (81% of respondents). Parents also value the fact that students in the immersion program will retain their Russian-language skills (67%).

In relation to the program, parents have noted that it has been particularly successful in creating a school environment in which children learn Estonian, while also developing Russian-language skills. The positive job performance of the teachers has also been stressed.

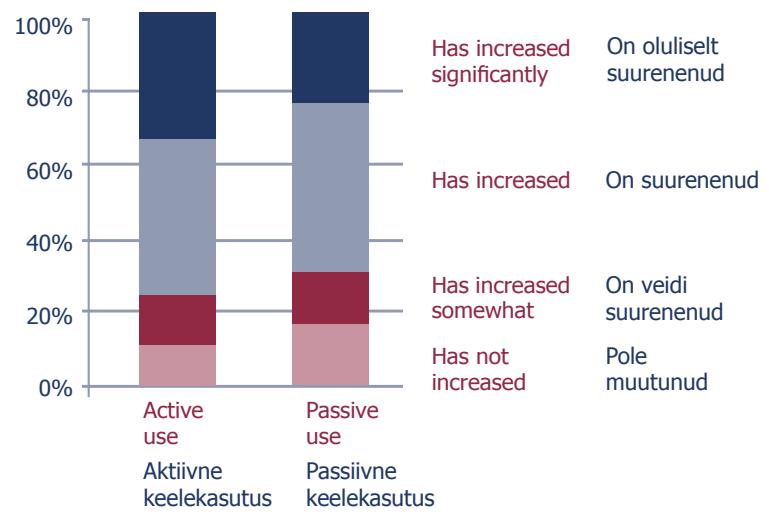
Three areas are a concern to a significant percentage of parents: the future development of the program (18.2% of respondents), the development of the students' Russian-language skills (16.4%) and the level of achievement in other subjects (10.9%).

With regard to the future of the program, twenty respondents expressed concern that the level of Estonian-language skills would diminish once the use of Russian increases. Parents are doubtful whether the schools will be able to provide highly qualified Estonian-language teachers for non-language subjects in the program. Parents are also anxious to know whether the immersion program qualifies legally as Estonian-medium or Russian-medium education, as this will determine which exams the students will take in their mother tongue and in Estonian at the end of basic school (grade 9).

Parents are concerned about the development of Russian-language skills in two areas: whether students will achieve writing skills in their mother tongue appropriate for their grade level and whether they will be able to translate the terminology used in other subjects into their mother tongue.

Academic achievement, that is, the level of achievement in other subjects, is cause for concern for twelve respondents, who doubt whether the level of Estonian-language skills acquired will allow students to achieve the expected results in other subjects. The results demonstrated to date do not, however, support such doubts.

Whereas in 2001 parents considered the learning of language skills to be the most difficult part of the program (38%), by the end of grade three, many believe that the most difficult

Keelekümblospilaste eesti keele kasutusala laienemine

Use of Estonian by immersion students

Keelekümblusõpilaste õpitulemused ja lapsevanemate hoiakud keelekümblusprogrammi suhtes

48

Lapsevanemad märgivad laste eesti keele kasutusala laienemist nii passiivse kui aktiivse keelekasutuse osas.

Lapsevanemad on täheldanud teatavaid muutusi pere kultuuri- ja meediatarbimises. Suurenud on eestikeelse perioodika lugemine peredes ja mönevõrra sagedamini on külastatud teatrit, kontserte ja teisi kultuuriasutusi (raamatukogu, näitused, spordiüritused jms). Osaliselt võib seda põhjendada sellega, et laste klassivälise tegevuse programm näeb ette mitmesugust tegevust kultuurikeskkonnas, kuhu on ilmselt ka pered kaasa haaratud.

See-eest pole perede suhtlusringis keelekasutuse vahekorrade peaaegu muutunud: ligikaudu 80% perest märgib, et pere tutvusringonnas kasutatakse suhtluskeelena ainult vene keelt.

Vanemailt küsiti, kas nad soovitaksid oma sõprade lastele keelekümblusprogrammi. Vastanuist ($N=110$) teeks seda kindlasti 75% ja võib-olla 24%.

KOKKUVÕTE

Kokkuvõtteks võib seniste uurimistulemuste põhjal tödeda, et varane täielik keelekümblus on edukalt käivitunud. Õpilaste õpitulemused ja emakeele ning eesti keele oskus on hea, samuti on saavutatud vanemate usaldus. Need asjaolud lubavad ennustada programmi kui sobiva haridusmudeli laienemist vene koolides.

Keelekümbluskeskus:
kolme aasta jagu saavutusi

Research on Student Achievement and Parental Attitudes

aspect is the learning of non-language subjects (31%). This coincides with both the logic of immersion programs and the design of the curriculum: the curriculum for non-language subjects becomes more difficult with each grade.

The students' language skills meet the parents' expectations. Ninety-five percent of parents feel that their children consider learning in Estonian to be natural, make no difference between learning subjects in Russian and/or Estonian, or prefer learning in Estonian to learning in Russian.

Parents have also noted an increased range of situations in which their children are able to use Estonian both passively and actively.

Parents have also noted certain changes in the family's cultural and media consumption. The families are reading more Estonian periodicals, and visits to the theatre, concerts and other cultural venues and events (libraries, exhibitions, sports events, etc.) have increased to some degree. This may partially be due to the fact that the school-planned students' extracurricular activities include a number of cultural activities in which the families are also included.

Nevertheless, there has been almost no change in language use within the families' social circles: ca. 80% of the families have indicated that the family uses only Russian as a language of communication. The parents were asked whether they would recommend the immersion program for the children of their friends. Of the 110 respondents, 75% indicated that they would definitely recommend the program, and 24% indicated that they might.

CONCLUSION

The results of the study to date indicate that early total immersion has been launched successfully. Academic achievement is sufficiently high, and the Russian and Estonian-language skills level of the students is good. Parents also support and believe in the program. Based on these factors, it is possible to predict that the immersion program could be successfully expanded to other Russian-medium schools.

49

"Keelekiumbusprogramm on ennast igati õigustanud."

– Edgar Savisaar

Tallinna linnapea

"The investment into the immersion program has been justified in every sense of the word."

– Edgar Savisaar

Mayor of Tallinn

Saadud kogemused ja järgnevad sammud

50

PARTNERLUS ON EDU VÕTI

Programm on planeeritud kõigi huvirühmade koostööna. See nõub kannatust, märkimisväärselt ajakulu kõigilt osapoolt ning teatavaid materiaalseid vahendeid. Aega ja raha pole kunagi küllalt. Eesti kaastöötajatele on seminrid ja õppereisid olnud koosolemise võimalusteks, mis on aidanud saada uusi teadmisi keelekümlusest, arutada plaane ning jagada kohustusi. Kokkulepped ja plaanid on kirja pandud ning ühiselt heaks kiidetud.

Viimase näitena võiks nimetada 2003. aasta talvel toimunud ümarlauda, mille eesmärk oli kokku leppida konkreetsetes meetmetes, mida asjaosalised peaksid kasutusele võtma, et lahendada Narva linnas eestikeelsete õpetajate puuduse probleem. Nimelt ei jätku Narvas eesti keeles õpetada suutvaid õpetajaid. Jõuti üksmeelsele otsusele soodustuste suhtes, mida pakkuda potentsiaalsetele õpetajatele, et muuta Narva töökohad ihaldusväärsemaks. Investeering partnerlusse on ennast hästi ära tasunud: tänaseks on asjaosalistel olemas otsuste tegemiseks vajalikud taustteadmised ning Keelekümluskeskus ja -programm on saanud oma mureküsimustele lahendamiseks ning eesmärkide saavutamiseks vajalikku rahalist ja moralset tuge.

TEADUSTÖÖD TULEB JÄTKATA

Keelekümluskeskus püüdeb läbipaistva töökultuuri poole, töötatakse ja esitatakse aruandeid, eelnevalt kokkulepitud eesmärkidest ja näitajatest lähtudes. Uuringud on vajalikud õpilaste arengu kindlakstegemiseks ning oletuste ja ettekujutuste eraldamiseks faktidest. Uuringud on aidanud paremini mõista kümblusõpilaste vanemaid ning leida üles programmi tugevad ja nõrgad küljed. Vanemad muretsevad sageli, et nende laste vene keele oskus võib kannatada. Uuringud aga näitavad selgesti, et see ei ole nii. Tegelikult jõub keskmene keelekümlusõpilane emakeeles paremini edasi kui keskmene vene koolis tavaprogrammi järgi õppiv eakaaslane.

Kogutud andmed aitavad Keelekümluskeskusel kursis olla projekti arenguga, et saavutada kavandatud tulemus. Selline informatsioon on tulemuslikuks planeerimiseks väga vajalik. Programm osalejate huvi keelekümluse vastu on suur ning ainult uurimistöö tulemused võivad nende küsimustele usaldusväärseid vastuseid anda.

ÕPETAJATE MEISTERLIKUS ON PROGRAMMI EDU ALUS

Keelekümlusprogrammi edukus sõltub ennekõike õpetajatest. Õpetajate valikusse tuleb suhtuda väga tähelepanelikult. Ideaalne keelekümlusõpetaja valdab väga kõrgel tasemel eesti keelt või räägib seda emakeelena; ta on võimeline vene keeles suhtlema, armastab lapsi ja tunneb end nende arengu eest vastutavana; ta on arenguvõimeline nii isiksuse kui ka pedagoogina, tal on nõutav haridus ja seda töendavad dokumendid; ta on koostööaldis ja lahke, distsipliinitud, töökas ning paindlilik. Selliseid inimesi on raske leida.

Seega on oluline teha koostööd õpetajaid koolitavate asutustega ning kulutada aega ja energiat õigete inimeste leidmiseks. Õpetajate töölevõtmine peaks olema avatud protsess, kus oma sõna on öelda nii koolil kui ka Keelekümluskeskusel. Keskusel peaks olema võimalik kindlaks teha, kas ta saab töölevõtetud õpetajat täiendusõppega aidata. On esinenud juhtumeid, kus venekeelsed koolid ei ole suutnud adekvaatselt hinnata õpetajakandidaadi eesti keele oskust.

Lessons Learned

51

PARTNERSHIPS LEAD TO SUCCESS

The immersion program was planned with the active involvement of all major stakeholders. This required patience and a considerable investment in time by all parties, as well as certain financial commitments. Time and funds are always in short supply. Retreats in Estonia, as well as seminars and study visits abroad, acted as forums where stakeholders could meet, learn about immersion, and spend concentrated periods of time discussing plans and agreeing on how to share responsibilities. Agreements and plans were put on paper and jointly approved.

As a recent case in point, a roundtable was held in the winter of 2003 to seek agreement on concrete measures that key stakeholders would take to address the shortage of teachers capable of teaching in Estonian, in the city of Narva. A consensus was reached on incentives to be offered to potential teachers to make the positions in Narva more attractive. Investment in partnerships has, therefore, brought major, concrete returns. Stakeholders now have the background knowledge required to make informed decisions and the Immersion Centre now enjoys the necessary financial and moral support to overcome obstacles and achieve objectives.

RESEARCH NEEDS TO CONTINUE

The Immersion Centre strives for transparency, working and reporting according to agreed upon, planned, measurable outcomes and outputs. Research is necessary to ascertain student progress and to separate supposition and fiction from fact. It has helped to better understand the concerns of parents of immersion students and to discover the strengths and weaknesses of the program. For example, parents of immersion students are concerned that their children's Russian-language skills may suffer. Research has clearly demonstrated that this is not the case. In fact, on average, immersion students consistently score better on Russian-language tests than their peers in the mainstream Russian-language program.

Data collected is helping the Centre and its partners to better understand the progress being made in achieving planned outcomes and outputs. This information is essential for proper planning. Furthermore, interest in the immersion program on the part of its wide range of stakeholders is high and they expect verifiable answers that only research can provide.

TEACHERS ARE CENTRAL TO THE SUCCESS OF THE PROGRAM

Teachers will make or break the immersion program. They need to be carefully selected. The ideal immersion teacher has native or native-like fluency in Estonian, can communicate in Russian, loves and is committed to the development of children, is interested in personal and professional growth, has the requisite degrees and certificates, is co-operative and generous in nature, well organised, hardworking and flexible. Such people are difficult to find.

Consequently, it is important to co-operate with teacher training institutions and to invest time and energy in finding the right people. The hiring process needs to be open and must include key people from within the school, as well as from the Immersion Centre. The Centre has to be able to ascertain whether it can help meet the training needs of the

Saadud kogemused ja järgnevad sammud

52

Tee teoriast praktikani on pikk ja käänuline. Õpetaja vajab tuge, et koolitustel omandatut õppetundides rakendada. On saanud selgeks, et õpetajatel on vaja rohkem aega omavahel suhtlemiseks, et saada tagasisidet spetsialistidelt ja kolleegidelt.

On oluline, et keeleküblusõpetaja ei jäeks õpilase jaoks eesti keele ja kultuuri ainsaks vahendajaks – peaks püüdma leida lastele ka teisi võimalusi suhelda eesti keelt kõnelevate inimestega. See suurendab jälgendatavate kõnemuadelite hulka.

ÕPETAJAD PEAVAD SAAMA KASUTADA JA KATSETADA UUSI ÕPPEMATERJALE

Olemasolevaid õppematerjale, mis sobiksid esimese klassi keeleküblusõpilastele, on väga vähe. Esimest klassi alustava eesti lapse sõnavara koosneb mitmest tuhandest sõnast ning seega ei sobi nende tarvis loodud õppematerjalid suures osas keeleküblusõpilastele. Hilise keelekübluse puhul vajavad õpilased keeleliselt lihtsustatud, kuid eakohase sisuga materjali. Sellest on puudus.

Kuna õpetajate töökoormus on suur, ei jätku kõigil aega (ja oskusi-teadmisi ning sageli ka kogemusi), et luua ise õppetöoks vajalikku lisamaterjali. Keelekübluskeskus on püüdnud varustada õpetajaid uute materjalidega, mis on 1) kas Eestis kirjutatud ja välja antud või 2) kohandatud Kanadas kasutatavast õppekavast lähtudes. Kõikide õppematerjalide sobivust on katsetatud ning õpetajate soovitused arvesse võetud, samuti on materjalid üle vaadanud aineekspertid. Õpikute ja töövihikute lõplikud töövariandid on saadetud Haridus- ja Teadusministeeriumi ainenõukogusse kooskõlastamiseks. See pikajaline protsess on olnud ajakulu väär, sest lõpptulemus on töö käigus märgatavalta paranenud.

INFOT EI OLE KUNAGI ÜLELIIA

Ajavahemikul 2000–2003 ilmus Eesti ajalehtedes keeleküblusprojekti kohta 162 artiklit, radios ja televisioonis pühendati programmi tutvustamisele 472 minutit. 2003. aasta sügisel valmis kümneosaline dokumentaalseriaal varases keelekübluses osalevatest lastest. Valminud on ajalehtede vahelehed, voldikud ja teabelehed, mida on hulgaliselt laiali jaotatud.

Suurem osa meedias ilmunust on olnud valdavalt positiivne, mõningaid negatiivseid kommentaare võib leida üksnes mõnest artiklist. Need märkused on selgesti põhjustatud faktide vääriti mõistmisest või tõlgendamisest. Keelekübluskeskus on asjaomaste ajakirjanikega palju vestelnud, et nende teadmisi keeleküblusprogrammist laiendada.

Kogemus on näidanud, et paljud vanemad soovivad keeleküblusspetsialistiga keeleõppe tulemustest rääkida korduvalt, et end programmi suhtes kindlamini tunda. Vestluses lapsevanematega tuleks pöörata rohkem tähelepanu nende murede ärakuulamisele ning informatsiooni jagamisele selle kohta, kuidas programmis osalevale lapsele abiks olla, millised peaksid olema lapse teadmised ja oskused teatavas klassis ning milliseid kõrvalmõjusid võib kaasa tuua lapse üleminek teise kooli pärrast keelekübluse algastme lõppu.

Lessons Learned

53

person hired. Also, Russian-language schools have not always been able to adequately assess the level of language knowledge required.

The road from theory to practice is long and winding. Teachers need to be supported in taking what they have learned in training sessions into the classroom. It has become apparent that teachers need more opportunity to dialogue with and to obtain feedback from professionals in the field, as well as from other colleagues.

Finally, since teachers in the immersion classroom are the primary bearers of the Estonian language and culture, it is important to seek out opportunities to expose children to other Estonian speakers. This will help provide pupils with a richer model to follow.

TEACHERS NEED TO RECEIVE AND TEST TEACHING MATERIALS

There are few existing materials that are suited to grade one Estonian-language immersion students. Estonian children arrive at school already knowing several thousand words and, consequently, materials created for them are in large part inappropriate for immersion students. Late immersion students require material that is linguistically simplified, but with age-appropriate content. Little such material exists.

Teachers face a heavy workload and do not have time to create all the materials they require. The Immersion Centre has sought to provide teachers with new materials that have been written and produced in Estonia or adapted from Canadian curricula. All materials have been piloted to make certain that they are appropriate. Teachers' suggestions are incorporated. Experts in the field also review materials. Final draft versions of textbooks and student workbooks are submitted to the requisite Ministry of Education and Research's committee for approval. This time-consuming process has been worth the investment as it has led to a markedly improved product.

“Toronto koolivalitsusel on väga hea meel Eesti keeleküblasprogrammis osaleda. Õpilaste ja töötajate õpikogemustest saadav kasu ületab programmi piirid ning muudab kõigi osalejate elu huvitavamaks ja rikkamaks.”

- Gerry Connelly

Toronto Koolivalitsuse direktori
asetaitja

THERE IS NEVER ENOUGH INFORMATION ABOUT IMMERSION

During the period 2000-2003, 162 articles on the immersion program appeared in Estonian newspapers and 472 minutes of radio and television time were devoted to the subject. In the fall of 2003, a ten-part documentary was launched about children in the early immersion program. A newspaper insert, brochures and fact sheets have been created and widely distributed.

The vast majority of media reports have been overwhelmingly positive; however, some negative comments were present in a very small number of articles. These comments were clearly based on misconceptions or misconstrued facts. The Centre has worked hard with those reporters to raise awareness of the program.

Also, experience has shown that many parents need to speak repeatedly with an immersion expert about the same language learning issues in order to gain an acceptable comfort level. Dialogue with parents needs to be increased in order to listen to their concerns and to share information regarding how they can best support their child, what achievement levels they can expect in what grade, and the implications of placing their child in another program after the completion of the elementary panel.

Saadud kogemused ja järgnevad sammud

Strateegilised kaalutlused

54

MUUDATUSI TULEB JUHTIDA JA PLANEERIMIST TULEB TÕHUSTADA

Keelekümblusprogrammide käivitamisel ja toimimisel on oluline mõju õpilastele, koolile ja riigile tervikuna. Keelekümblus toob kaasa suuri muutusi, paljude jaoks on muutused rasked ning sageli osutatakse neile tugevat vastupanu. Muutused peavad olema mõistetavad ja põhjalikult planeeritud. Suurim vastuseis muutustele tuleb koolilt. Peamine põhjus on mõistetav kartus, et mõned õpetajad, kes ei valda eesti keelt, võivad keelekümblusprogrammi käivitamise tõttu oma töö kaotada. Kui programme tahetakse edukalt ja probleemivabalt juurutada ning laiendada ja saada selleks täiendavaid rahalisi vahendeid, on vaja selget strateegilist plaani, mis annab asjassepuutuvatele küsimustele ka selged vastused.

Strateegilised kaalutlused

HILISE KEELEKÜMBLUSE RAKENDAMISEGA SEOTUD RASKUSED

Õpetamise seisukohast on varase ja hilise keelekümbluse programmid küll sarnased, kuid mitte samastatavad. Varase keelekümbluse puhul on esialgu klassis ainult üks õpetaja, kuid vanemates klassides on iga õppetajale jaoks eri õpetaja ja seega on programmi rakendamiseks vaja palju rohkem õpetajaid.

Parimate tulemuste saamiseks peavad õpetajad oma tööd hoolikalt koordineerima, et iga õppetajale oleks tagatud selle põhisõnavara ja sisu lõimimine. Peale selle vajavad vanemad õpilased palju mitmekesisemat ja kõrgetasemelist õppematerjali. Ülesande keerukusest hoolimata peab keskus saavutama tulemused väga lühikese ajaga.

ÕPPEMATERJALID

Nii varase kui hilise keelekümbluse jaoks vajalike õppematerjalide väljatöötamine nõuab erilist tähelepanu. Oodatud tulemuste saavutamiseks vajab isegi hea väljaõppega ja motiveeritud õpetaja häid materjale. Keelekümbluse puhul neid riulilt võtta ei ole, pigem peavad keelekümblusõpetajad ise keskuse juhtimisel ja toetusel materjalid kokku panema. See on keeruline ülesanne, mille kiire täitmise järele on üha suurem vajadus ning millele kulub üha rohkem keskuse vahenditest.

PROGRAMMI LAIENEMISEGA SEOTUD PROBLEEMID

Euroopa Liidu Phare programmi abiga loodab keskus alates 2004. aasta septembrist rakendada hilist keelekümblust lisaks veel kuni 15 koolis.

Kuigi paljud vene õppekeelega koolid on huvitatud eesti keele kümblusprogrammidest, on nad enamasti valmis seda rakendama vaid ühes klassiparalleelis. Eesti keelt mittevaldavad õpetajad ei ole alati programmi eeliste suhtes positiivselt meelesstatud, sest kardavad arusaadavatel põhjustel töökohta kaotada. Tõenäoliselt püüavad koolid olemasolevatele õpetajatele töökohti säilitada.

Lessons Learned

Strategic Considerations

CHANGE NEEDS TO BE MANAGED / STRATEGIC PLANNING NEEDS TO BE IMPROVED

The introduction and development of immersion programs have strategic implications for students, schools and government. Immersion leads to significant change and, for many, change is difficult and often strongly resisted. The change process needs to be understood and change needs to be thoroughly planned. The greatest resistance to change is coming from the schools. This is primarily driven by the understandable concern that some non-Estonian-speaking teachers may lose their jobs when immersion programs are initiated. A clear strategic road map that addresses existing concerns is required if the program is to expand and new programs are to be instituted successfully, with a minimum of problems and additional funds.

Strategic Considerations

THE PARTICULAR COMPLEXITY OF IMPLEMENTING LATE IMMERSION

Pedagogically, early and late immersion programs are cousins not twins. Since senior students have different instructors for each subject area, as opposed to one teacher per class in early immersion, the late immersion program will involve many more teachers than is the case with early immersion.

In order to maximise learning, teachers will have to co-ordinate their work carefully to ensure that key vocabulary and content are integrated into all subjects taught. Moreover, senior students require a considerably larger repertoire of learning materials, and at a more sophisticated level. Despite the complex nature of the task, the Centre will have to deliver results in a much tighter timeframe.

TEACHING MATERIALS

Developing sufficient and appropriate materials for both early and late immersion will require particular attention. To be truly effective, even well-trained, highly motivated teachers require good materials. In immersion, these are not available "off the shelf" but must, rather, be created by immersion teachers under the leadership and supervision of the Immersion Centre. This is a complex task that will continue to represent a critical need, as well as an ongoing drain on the resources of the Centre.

THE CHALLENGE OF PROGRAM EXPANSION

With the support of the European Union's Phare Program, the Centre will work to expand late immersion to an additional 15 schools, beginning in September 2004.

Although many Russian-language schools are interested in offering Estonian-language immersion programs, they are likely to only offer one class of immersion per grade. Non-Estonian-speaking teachers are not all disposed to seeing the benefits of the program as they are naturally concerned about their own job security. Schools are likely to try to preserve as many of those teaching positions as possible.

Strateegilised kaalutlused

56

Üksikute klasside avamine suurendab aga programmi ülapidamiskulusid isiku kohta. Kui igas programmiga ühinenud koolis kävitatakse ainult üks klass, on keeleküblusõpetajatel ka vähem kollege, kellega tal oleks võimalik uue programmiga seotud koormust jagada.

Lapsevanemate nõudmine keelekübluse rakendamise järele ületab ilmselt keskmise kooli valmisoleku selliseid klasse pakkuda. See võib tekitada kogukonnas pingeid.

Ja veel: kuigi Phare rahastamisprogramm pakub suurt abi, on see väga keeruliste ja rangelte eeskirjadega ja seetõttu niisuguse abi saava organisatsiooni nagu Keelekübluskeskuse jaoks ülimalt töömahukas. On olemas oht, et Phare juhtimis- ja aruandlusnõudeid täites satub Keelekübluskeskus olukorda, kus protseduurireeglite järgmine ja aruandlustoimingud nõuvavad liiga suurt tähelepanu ning kvaliteetsete tulemuste saavutamine jääb tahaplaanile.

Paljud koolid on avaldanud soovi alustada varase keeleküblusega, kuid keskuse suutlikkus selliseid koole juurde võtta on jõudnud viimase piirini. Tuleks hoolt kanda, et oma edust tiivustatuna ei võetaks liiga suurt koormust.

KEELEKÜBLUSKOOL KUI LÖIMIMISMUDEL

Enamik programmis osalevaid koole järgib nii vene õppekeelega kooliõppekava kui ka keelekübluse programmi õppekava. Keeleküblusprogramm oleks köige tõhusam siis, kui kool kulutaks piisavalt aega ja jõudu, et lõimida keeleküblus tavaprogrammidesse. Õpetajad peavad tegema süsteemset koostööd, et tagada integreeritud tegevus võimalikult heade õpitulemuste saavutamise nimel. Näiteks keele-, inimese- ja loodusõpetuse õpetajad töötavad üheskoos, et erinevate teemade käsitlemisel (nt kohalik kogukond või looduskaits) siduda aine sisu ja keel. Kõik õpetajad peavad toetama mõlemat programmi. See ei ole võimalik tugeva juhtimiseta, mis hõlmab ka muutuste kavandamist.

Strategic Considerations

57

However, single classes in each grade will lead to an increase in the per capita cost of managing the program. Also, if only one class is launched in each school joining the program, immersion teachers will have fewer colleagues with whom to share the heavy burden of launching a new program.

Parental demand for immersion programming will likely outstrip the average school's capacity or willingness to offer such classes. This is likely to create tension within the community.

Moreover, the Phare funding program, although offering tremendous benefits, is heavily rule-laden and, consequently, labour-intensive for a recipient organisation such as the Immersion Centre. There is a distinct danger that, in an effort to meet Phare management and reporting requirements, the Immersion Centre will be placed in a situation where accountability for process will demand and receive greater attention than will a focus on the quality of results.

Finally, many schools have also expressed a wish to begin offering early immersion classes. However, the Centre's capacity to take on additional schools has been stretched to the limit. It will need to be careful not to become a victim of its own success by assuming too great a burden.

IMMERSION SCHOOLS AS A MICRO-MODEL FOR INTEGRATION

Most schools participating in the program will offer both a regular Russian-language program and an immersion program. If the immersion program is to be optimally effective, schools will need to invest considerable time and effort in integrating immersion programs with their regular program. Teachers need to co-operate in a systematic manner to ensure that they are all working in an integrated fashion to ensure maximum learning. For example, language teachers, art teachers and science teachers need to work together to reinforce the content and language required in studying various themes such as "our local community" or "environmental protection". All teachers will need to be supportive of both programs. This will not happen without sound management, including planning for change.

CHANGE MANAGEMENT / STRATEGIC PLANNING

The challenges of program expansion will require that key project partners gain a deeper understanding of the change process and the skills required to manage that process. In addition to providing training in change management and strategic planning, schools will require on-site support in developing a process that will lead to a renewed school strategic plan that will enjoy the support of the entire staff and the community.

FINDING TRAINED TEACHERS

Even in nations such as Finland and Canada that have a very different history and resource base than Estonia, it has been difficult to find a sufficient number of qualified immersion teachers. The expansion of both the late and early immersion programs will lead to greater pressures on schools to find and keep teachers.

Strateegilised kaalutlused

58

MUUTUSTE SUUNAMINE/ STRATEEGILINE PLANEERIMINE

Kümblusprogrammi laienemisega seotud probleemid eeldavad, et põhipartnerid saaksid põhjalikumat teavet muutuste protsessi ja selle suunamiseks vajalike oskuste kohta. Muutuste suunamist ja strateegilist planeerimist käsitleva koolituse kõrval vajavad koolid kohapeal toetust, et töötada välja kooli arengukava uuendamise menetlus, mis koguks oma "taha" kogu personali ja kogukonna.

ASJAKOHASE ETTEVALMISTUSEGA ÕPETAJATE LEIDMINE

Isegi sellistes riikides nagu Soome ja Kanada, mille ajalugu ja ressursid on Eesti omadest sootuks teistsugused, on olnud raske leida vajalikul hulgal vajaliku ettevalmistusega keelekümblusõpetajaid. Nii varase kui hilise keelekümbluse programmi laienemine sunnib koole selliseid õpetajaid leidma ja hoidma.

Keskuse töötajad peavad töhustama tööd Tartu Ülikooli Narva Kolledžiga ja Tallinna Pedagoogikaülikooliga, et aidata kaasa tulevaste ja praeguste keelekümblusõpetajate põhi- ja täienduskoolitusprogrammide täiustamisele.

VARASE KEELEKÜMBLUSE ALGUSE KINDLAKSMÄÄRAMINE

Praegu võivad õpilased varase keelekümbluse programmiga liitudakahel viimasel lasteaia-aastal või esimeses klassis. Alates 2005. aasta septembrist alustavad esimeses klassis õpilased, kes on läbinud keelekümblusprogrammi lasteaias. Seetõttu tuleb läbi vaadata 1.–6. klassi õppekava ning teha vastavad muudatused õpetajate põhi- ja täienduskoolitusprogrammidesse.

KEELEKÜMBLUSKESKUSE KESTVUS

Praegu on keskus Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumiga sõlmitud lepingu kohaselt õiguslikult Integratsiooni Sihtasutuse osa. Seoses riikliku integratsiooni programmi lõppemisega 2007. aastal võib keskusele tekkida vajadus ühineda mõne muu asutuse või institutsiooniga või saada juriidiliseks isikuks.

Strategic Considerations

59

Also, Centre staff will need to double their efforts to work with Tartu University's Narva College and the Tallinn Pedagogical University to support the enhancement of pre and in-service training programs for future and current immersion teachers.

CONSOLIDATING THE START-UP POINT FOR EARLY IMMERSION

Currently, students can begin the early immersion program either in the first year of kindergarten or in grade one. Beginning in September 2005, student intake will primarily take place during the first year of kindergarten. Consequently, the curriculum for grades one to six will need to be revised. Teacher pre and in-service training programs will also have to be adapted accordingly.

THE LONG-TERM SUSTAINABILITY OF THE IMMERSION CENTRE

At the present time, based on an agreement with the Estonian Ministry of Education and Research, the Centre is legally part of the Integration Foundation. Should the mandate of the Integration Foundation not be extended after 2007, the Immersion Centre will need to be integrated into the structure of another agency or institution, or be accorded the status of a legal entity.

**FOTOD, PHOTOS,
ILLUSTRATSIOONID: ILLUSTRATIONS**

Regina Lukk-Toompere

Mare Maxwell

Rene Riisalu

**VÄLJAANDE RAHASTAJAD: THIS PUBLICATION WAS
FUNDED BY:**

Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeerium   Estonian Ministry of Education and Research

Kanada Rahvusvahelise Arengu Agentuur   Canadian International Development Agency

KEELEKÜMBLUSKESKUS IMMERSION CENTRE

Kihnu 1 13913 Tallinn

T +372 605 7250

F +372 605 7251

E keskus@kke.ee

www.kke.ee